

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

11.13 – МКР. 1951 «С» 2023.10.26 09 ПЗ

ГЛУХОГО ДАНИЛА МИКОЛАЙОВИЧА

2024 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

УДК 330.131.5:658.14

ПОГОДЖЕНО

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Декан економічного факультету

Завідувач кафедри економіки

_____ **Анатолій ДІБРОВА**
(підпис)

_____ **Вікторія БАЙДАЛА**
(підпис)

" ____ " _____ 2024р.

" ____ " _____ 2024р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему " Економічна ефективність використання капіталу
підприємства "

Спеціальність 051 «Економіка»
(код і назва)

Освітня програма «Економіка підприємства»
(назва)

Орієнтація освітньої програми _____
(освітньо-професійна або освітньо-наукова)

Гарант освітньої програми
к.е.н., доцент

_____ (підпис)

Тетяна ГУЦУЛ

Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи
к.е.н., доцент

_____ (підпис)

Олена ЧЕРЕДНІЧЕНКО

Виконав

_____ (підпис)

Данило ГЛУХИЙ

Київ – 2024

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри економіки

д.е.н., проф. _____ Вікторія БАЙДАЛА

ЗАВДАННЯ

до виконання магістерської кваліфікаційної роботи студенту

Глухому Данилу Миколайовичу

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Спеціальність **051 «Економіка»**

(код і назва)

Освітня програма **«Економіка підприємства»**

(назва)

Орієнтація освітньої програми **освітньо-професійна**

(освітньо-професійна або освітньо-наукова)

Тема магістерської кваліфікаційної роботи **«Економічна ефективність використання капіталу підприємства»**

Затверджена наказом ректора НУБіП України від 26 жовтня 2023 р. № 1951 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру 2024.11.15
(рік, місяць, число)

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи: наукові публікації, річні звіти ПП «Калинський Ключ», літературні та Інтернет-джерела,.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Теоретико-методичні основи ефективного використання капіталу підприємства.
2. Сучасний стан і рівень ефективності використання капіталу ПП «Калинський Ключ».
3. Шляхи підвищення ефективності використання капіталу на прикладі ПП «Калинський Ключ».

Дата видачі завдання « 26 » жовтня 2023 р.

Керівник магістерської
роботи

(підпис)

Олена ЧЕРЕДНІЧЕНКО

Завдання прийняв до
виконання

(підпис)

Данило ГЛУХИЙ

Реферат

Капітал підприємства є фундаментом для його існування та ведення його діяльності. Капітал є основним ресурсом будь-якого підприємства, від ефективності його використання залежить фінансова стабільність, рентабельність та можливість подальшого розвитку компанії.

Ефективне управління капіталом дозволяє підприємствам оптимізувати витрати, підвищити продуктивність, зменшити ризики та збільшити прибутковність. Це особливо важливо в умовах економічної нестабільності, коли підприємства стикаються з постійними змінами ринкових умов, валютних коливань та інших макроекономічних факторів.

Правильне управління капіталом — це один із головних способів для бізнесу оптимізувати витрати, покращити продуктивність і знизити ризики, що, зрештою, підвищує прибутковність. Це особливо важливо в нинішніх умовах економічної нестабільності: ринкові умови швидко змінюються, валютні курси коливаються, і компанії мають адаптуватися до постійних змін. Тому, якщо підприємство зможе грамотно використовувати свій капітал, воно буде краще захищене від фінансових потрясінь і зможе впевненіше рости, навіть коли ситуація на ринку непроста.

Предметом дослідження є економічна ефективність використання капіталу підприємства.

Об'єктом дослідження є процес використання та адміністрування капіталу приватного підприємства "Калинський Ключ".

Мета і завдання дослідження. Метою цієї дипломної роботи є детальний аналіз та оцінка того, як ефективно використовуються капітал на підприємстві ПП "Калинський Ключ", а також розробка рекомендацій, які допоможуть покращити ці показники. Для досягнення цієї мети необхідно вирішити кілька важливих завдань: визначити основні показники ефективності використання капіталу, проаналізувати фактори, що впливають на ці показники, а також розробити практичні поради щодо покращення управління капіталом для забезпечення стабільного розвитку підприємства.

Відповідно до поставленої мети були вирішені наступні завдання:

- були вивчені та описані теоретико-методичні засади ефективності використання капіталу підприємств та теоретичні аспекти дослідження сутності капіталу підприємств;
- була досліджена та описана фінансова та виробнича звітність приватного підприємства «Калинський Ключ»;
- був проаналізований стан капіталу приватного підприємства «Калинський Ключ», описана динаміка покращення та(або) погіршення капіталу підприємства протягом 2020-2022 років.

Перший розділ магістерської роботи був присвячений теоретичному та методологічному аналізу поняття «капітал підприємства». Додатково були розглянуті підходи для оцінки ефективності його використання та висвітлені напрями для стимулювання його розвитку.

У другому розділі магістерської роботи студент сфокусувався на дослідженні динаміки розвитку капіталу ПП «Калинський Ключ». Були розраховані основні фінансові коефіцієнти, такі як: коефіцієнти ліквідності, оборотності, коефіцієнти фінансової стійкості, тощо.

У третьому розділі були описані сильні та слабкі сторони капіталу ПП «Калинський Ключ» та запропоновані заходи, необхідні для покращення загального стану підприємства.

Магістерська робота на тему: «Економічна ефективність використання капіталу підприємства» містить 80 сторінок тексту і включає 22 таблиці. Робота структурована на вступ, три розділи, висновки та перелік використаних джерел. Для написання дослідження було використано 61 літературних джерела.

Ключові слова: капітал підприємства, власний капітал, залучений капітал, структура капіталу, економіка, фінанси, економічна ефективність, ліквідність, оборотність, активи, баланс, фінансова стійкість.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1 Сутність, структура та функції капіталу підприємств	10
1.2 Джерела формування та напрями використання капіталу підприємства	14
1.3 Методичні підходи до оцінки ефективності використання капіталу підприємства	19
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН І РІВЕНЬ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПП "КАЛИНСЬКИЙ КЛЮЧ"	23
2.1 Організаційно-економічна характеристика діяльності ПП "Калинський Ключ"	23
2.2 Фінансово-економічні показники складових капіталу ПП "Калинський Ключ"	31
2.3 Ефективність формування та використання капіталу ПП "Калинський Ключ"	38
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ НА ПРИКЛАДІ ПП "КАЛИНСЬКИЙ КЛЮЧ"	52
3.1 Регресійний аналіз впливу основних складових капіталу на дохід підприємства	52
3.2 Шляхи оптимізації структури капіталу підприємства	57
3.3 Заходи щодо підвищення ефективності використання капіталу	60
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
ДОДАТКИ	75

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах глобалізації та інтеграції світової економіки питання ефективного використання капіталу набуває особливої актуальності. Високий рівень конкуренції на ринку змушує підприємства постійно шукати шляхи підвищення своєї економічної ефективності. Капітал є основним ресурсом будь-якого підприємства, від ефективності його використання залежить фінансова стабільність, рентабельність та можливість подальшого розвитку компанії.

Ефективне управління капіталом дозволяє підприємствам оптимізувати витрати, підвищити продуктивність, зменшити ризики та збільшити прибутковість. Це особливо важливо в умовах економічної нестабільності, коли підприємства стикаються з постійними змінами ринкових умов, валютних коливань та інших макроекономічних факторів.

Сучасні методи управління капіталом включають аналіз фінансових показників, планування інвестицій, оптимізацію структури капіталу, а також впровадження інноваційних технологій та підходів до управління фінансовими ресурсами. Дослідження економічної ефективності використання капіталу надає можливість не тільки оцінити поточний стан фінансів підприємства, але й розробити стратегії для його подальшого розвитку.

Загалом, актуальність дослідження економічної ефективності використання капіталу полягає у необхідності забезпечення стійкого та ефективного розвитку підприємств в умовах мінливої економічної кон'юнктури. Це дозволяє підвищити конкурентоспроможність, забезпечити фінансову стабільність та сприяти економічному зростанню на макроекономічному рівні.

Мета магістерської кваліфікаційної роботи. Метою даної дипломної роботи є аналіз та оцінка економічної ефективності використання капіталу підприємства ПП "Калинський Ключ", а також розробка рекомендацій щодо підвищення його ефективності. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення ряду завдань, зокрема: визначення основних показників

ефективності використання капіталу, виявлення основних факторів, що впливають на ефективність, та розробка рекомендацій щодо її підвищення.

Об'єктом дослідження магістерської кваліфікаційної роботи є процеси використання та керування капіталом на підприємстві ПП "Калинський Ключ".

Предмет дослідження магістерської кваліфікаційної роботи. Предметом дослідження є економічна ефективність використання капіталу підприємства. Це включає аналіз фінансових показників, оцінку структури та вартості капіталу, а також дослідження впливу різних факторів на результати діяльності підприємства. Увага приділена як внутрішнім, так і зовнішнім факторам, що визначають ефективність використання капіталу, з метою виявлення можливостей для покращення управління ресурсами підприємства.

Вивчення наукової літератури допомагає зробити висновок щодо високої актуальності досліджуваної теми та наявності різних підходів до дослідження капіталу як головної економічної складової. Аналізом обраного питання займалися такі вчені: Бідник О.І., Білоліпецький В.Г., Бланк І.А., Брігхем Є.Ф., Катан Л.І., Кларк Дж., Клименко С.М., Чорна О.Е., Крамаренко Г.О., Опарін В.М., Подольська В.О., Біла О.Г., Сопко В.В. та інші.

У процесі дослідження було використано наступні методи:

- Аналіз і синтез. Цей метод дозволив розділити досліджувану проблему на окремі складові (аналіз) та об'єднати отримані результати для формування цілісного уявлення про ефективність використання капіталу (синтез).
- Спостереження. Метод спостереження використовувався для безпосереднього збору інформації про процеси управління капіталом на підприємстві. Це включало вивчення реальних практик та процедур, що застосовуються для оптимізації використання капіталу.
- Порівняння. За допомогою методу порівняння здійснювався аналіз економічних показників підприємства у різні роки його функціонування. Це дозволило виявити відмінності та визначити кращі практики.

- Вимірювання. Метод вимірювання включав оцінку кількісних показників, таких як рентабельність, оборотність капіталу та інші фінансові коефіцієнти. Ці вимірювання допомогли визначити точні значення показників ефективності використання капіталу.
- Метод причинно наслідкового зв'язку. Цей метод використовувався для визначення взаємозв'язків між різними факторами, що впливають на ефективність використання капіталу. Наприклад, аналіз впливу структури капіталу на рентабельність підприємства дозволив виявити причини зниження ефективності та розробити відповідні рекомендації.

Інформаційна база дослідження. Інформаційна база дослідження кваліфікаційної роботи магістра складалася з фінансової звітності підприємства, наукових публікацій, статистичних даних. Також використовувалися звітні документи підприємства, методичні рекомендації та аналітичні огляди, які дозволили провести комплексний аналіз ефективності використання капіталу.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність, структура та функції капіталу підприємств

Капітал підприємства є ключовою складовою його економічної системи, яка забезпечує можливість функціонування та розвитку підприємства. Сутність капіталу полягає у його здатності приносити дохід та забезпечувати фінансову стабільність підприємства. Капітал включає в себе як матеріальні, так і нематеріальні ресурси, що використовуються для досягнення економічних цілей. Матеріальні ресурси включають виробничі засоби, обладнання, будівлі та інші фізичні активи, тоді як нематеріальні ресурси охоплюють патенти, торгові марки, ноу-хау та інші інтелектуальні активи. Важливість капіталу полягає в його здатності підтримувати виробничий процес, забезпечувати ріст підприємства та сприяти інноваційному розвитку.

Капітал має ряд властивостей, що визначають його роль у діяльності підприємства. По-перше, він є мобільним, тобто здатним переміщуватися між різними сферами діяльності в залежності від економічної доцільності. Це означає, що капітал може бути перерозподілений для фінансування найбільш перспективних проектів або напрямків діяльності, що забезпечує гнучкість та адаптивність підприємства до ринкових умов. По-друге, капітал є накопичуваним, що означає можливість його зростання та збільшення вартості з часом. Накопичувальна здатність капіталу дозволяє підприємству створювати фінансові резерви, які можуть бути використані для інвестицій у нові проекти або для покриття непередбачених витрат. По-третє, капітал має здатність до самозростання, що полягає у його спроможності генерувати додатковий прибуток. Це відбувається через інвестування капіталу у виробничі процеси або фінансові інструменти, що забезпечують отримання доходів.

Функції капіталу підприємства включають виробничу, розподільчу, накопичувальну та регуляторну. Виробнича функція полягає у забезпеченні фінансових ресурсів для придбання засобів виробництва та оплати праці. Це дозволяє підприємству здійснювати виробничу діяльність, забезпечувати виготовлення продукції або надання послуг. Розподільча функція пов'язана з розподілом прибутку між власниками капіталу, інвесторами та іншими стейкхолдерами. Це забезпечує стимулювання інвесторів до вкладення коштів у підприємство та підтримку його фінансової стабільності. Накопичувальна функція забезпечує формування резервів для майбутніх інвестицій та непередбачених витрат. Це створює фінансовий запас, який може бути використаний для розвитку підприємства або покриття ризиків. Регуляторна функція капіталу виражається у впливі на економічну діяльність підприємства через фінансове планування та контроль. Це дозволяє підприємству ефективно управляти своїми фінансовими ресурсами, забезпечуючи досягнення стратегічних цілей та адаптацію до змін у зовнішньому середовищі.

Капітал є однією з ключових концепцій у сфері економічного середовища підприємства. Економічна діяльність будь-якого підприємства тісно пов'язана з процесами формування та ефективного використання його капіталу. Важливо підкреслити, що поняття "капітал" належить до найбільш складних і багатогранних категорій фінансової науки. У науковій літературі, як українській, так і зарубіжній, існує безліч різних підходів і тлумачень щодо розуміння сутності капіталу, що відображає його багатогранність і важливість для економічної діяльності.

Поняття капіталу, зважаючи на велику його значимість у структурі фінансів підприємства, є одною із найбільш досліджуваних тем для вчених сьогодення. У таблиці 1.1 викладені трактування різних вчених щодо сутності капіталу підприємства.

Методичні підходи до визначення сутності «капітал»

Автор	Трактування
Крамаренко Г.О., Чорна О.Е.	Капітал – це фінансові ресурси підприємства, необхідні для організації його господарської діяльності і використовувани в господарському обороті для одержання доходів і прибутку.
Сопко В.В.	Капітал – це власність фізичної або юридичної особи на активи підприємства, включаючи майно та ресурси, що є у розпорядженні підприємства.
Опарін В.М.	Капітал – це сукупність фінансових ресурсів, інвестованих у придбання основних засобів і обігових активів підприємства.
Клименко С.М.	Капітал – це загальна сума матеріальних цінностей, коштів, фінансових вкладень і витрат, необхідних для придбання прав та привілеїв, які забезпечують здійснення господарської діяльності підприємства.
Бланк І.А.	Капітал – це сукупна вартість ресурсів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, що були інвестовані для створення активів підприємства.
Біла О.Г.	Капітал підприємства – це сукупність фінансових ресурсів, які використовуються на підприємстві, включаючи власний, позичений та залучений капітал, що авансується в господарську діяльність.

Джерело: [37, ст. 35]

Однією з ключових характеристик капіталу є його потенціал для отримання доходу. Інвестори очікують повернення своїх вкладень у вигляді процентного доходу, що є винагородою за використання капіталу. Економічна сутність процентного доходу базується на ролі капіталу як інвестиційного ресурсу або виробничого чинника. Прибуток, який отримує власник капіталу, слугує основою для покриття витрат, пов'язаних із виробничою діяльністю, і формує так звану «капітальну вартість» активів підприємства.

Цей дохід, окрім забезпечення власників капіталу, має стратегічне значення для підтримки та розвитку виробничих процесів, оскільки дозволяє реінвестувати отримані кошти для розширення діяльності або модернізації активів. Тому «капітальна вартість» не тільки відображає прибутковність капіталу, але й визначає можливості для довгострокового зростання та стійкості підприємства в конкурентному середовищі.

Капітальна вартість стає основою для стратегічного планування, оскільки від неї залежить можливість підприємства ефективно інвестувати в інновації та розвиток. Власники капіталу, отримуючи процентний дохід, можуть реінвестувати ці кошти в підприємство, тим самим забезпечуючи його конкурентоспроможність і довгострокову стабільність. Крім того, капітальна вартість відображає здатність підприємства залучати додаткові інвестиції, що є критично важливим для його росту та адаптації до змін на ринку. Таким чином, капітал не тільки забезпечує поточний дохід, але й створює основу для майбутніх можливостей підприємства.

Капітал як складова виробничого процесу відіграє ключову роль у забезпеченні продуктивності, що визначається через вплив на результативність використання продуктивного капіталу. Як сукупна вартість, капітал проявляється у формі запасів, які включають матеріальні основні засоби, нематеріальні активи, цінні папери та інші ресурси підприємства.

Ліквідність капіталу характеризується швидкістю його конвертації в грошові кошти без втрати ринкової вартості. Чим коротший цей період, тим

вища ліквідність капіталу, що робить його ефективнішим у фінансових процесах. Таким чином, капітал демонструє свою багатовимірність як економічна категорія, об'єднуючи в собі властивості продуктивності, вартості та ліквідності, що забезпечують стійкість і динамічний розвиток підприємства.

Управління ліквідністю оборотних активів підприємства повинно обов'язково поєднуватися з управлінням поточними пасивами, оскільки від їх узгодженості залежить формування та можливість нарощення чистого оборотного (робочого) капіталу. При цьому важливе значення має обрана стратегія фінансування оборотних активів [29. С. 121].

Капітал як складова виробничого процесу відіграє ключову роль у забезпеченні продуктивності, що визначається через вплив на результативність використання продуктивного капіталу. Як сукупна вартість, капітал проявляється у формі запасів, які включають матеріальні основні засоби, нематеріальні активи, цінні папери та інші ресурси підприємства.

1.2 Джерела формування та напрями використання капіталу підприємства

Започаткування будь якої підприємницької діяльності починається з формування основного фактору існування бізнесу – його капіталу, а також з пошуку джерел, які мають змогу його наповнювати та підтримувати. Від розміру, реальної та описової вартості, гнучкості, ступені налагодженості структури управління та джерел фінансування капіталу залежить фінансова стійкість і, як результат, успішність діяльності підприємства.

Виходячи з важливості питання, дослідження структури і характеру джерел формування капіталу має ключове значення як на початковій, так і у подальших фазах становлення та розвитку підприємства.

Капітал – це кошти, якими володіє підприємство для здійснення своєї діяльності з метою одержання прибутку (таблиця 1.2) [56]

Складові капіталу підприємства

Поняття	Визначення
Власний капітал	Частка в активах, яка лишається після вирахування зобов'язань підприємства;
Зобов'язання	Обов'язок на покриття заборгованості, які виникли у наслідок минулих подій. Погашення заборгованості призводить до зменшення кількості ресурсів підприємства у грошовому чи матеріальному еквіваленті, націленому на отримання економічних вигод;
Поточні зобов'язання	Зобов'язання, які повинні бути погашені протягом 12 місяців(з вказаної дати балансу) або протягом виробничо-операційного циклу роботи підприємства;
Довгострокові зобов'язання	Всі інші зобов'язання, які не відповідають характеристиці термінів поточних зобов'язань;

Джерело: [14, 21, 56]

Не зважаючи на те, що зобов'язання підприємства та його є частиною власного капіталу, у балансі вони відображаються одночасно. Це спричинено тим, що вони можуть значно вплинути на власний капітал підприємства та спричинити його зміни.

У балансі підприємства власний капітал розподіляється на статті, які виникли у зв'язку з характером розподілення ресурсів за їх функціональною належністю. Основними статтями є: статутний капітал, додатковий вкладений капітал, інший додатковий капітал, пайовий капітал, резервний капітал, вилучений капітал, довгострокові кредити банків, неоплачений капітал, тощо. Визначення наведених статей балансу викладені у таблиці 1.3.

Статті балансу які визначають поняття капітал

Поняття	Визначення
Статутний капітал	Зафіксована в установчих документах сума грошових та/або майнових внесків, яка є основою для початку діяльності підприємства та формує основну вартість його активів;
Додатковий вкладений капітал	Сума, на яку вартість продажу існуючих акцій акціонерних товариств превалює над їх номінальної вартості;
Інший додатковий капітал	Сума до оцінки необоротних активів, вартість необоротних активів отриманих безоплатно від інших фізичних або юридичних осіб, тощо;
Пайовий капітал	Зафіксована в установчих документах сума добровільних пайових внесків членів спілок та інших підприємств;
Резервний капітал	Сума резервів, які були створенні згідно з законодавством та установчими документами, сформованих з нерозподіленого прибутку підприємства
Вилучений капітал	собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених акціонерним товариством у його учасників;
Довгострокові кредити банків	Сума довгострокових заборгованостей перед банками за позику отриману від них;
Неоплачений капітал	сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу;

Джерело: [14, 21, 56]

Перш ніж залучити ресурси для створення початкового капіталу підприємства доцільно провести ранжування і оцінку наявних джерел його

формування, а також, що не менш важливо, визначити ступінь їх впливу на фінансовий стан підприємства у перспективі його подальшого розвитку.

Аналіз формування капіталу несе наступні функції:

- оцінювання внутрішнього та зовнішнього середовища, а також умов функціонування аналізованого підприємства;
- встановлення і оцінка змін у наявності і структурі капіталу за звітний період.

Зважаючи на сучасне економічне становище, в якому знаходяться підприємства, налагодження правильної структури джерел формування кожного підрозділу капіталу дає змогу підприємствам підтримувати свою платоспроможність, прибутковість, рентабельність та ліквідність, і натомість займати конкурентну позицію на ринку. Саме аналіз дає змогу підприємству спрямувати ресурси капіталу для досягнення максимізації прибутку, що є основною метою його діяльності. Для досягнення цієї мети підприємство повинно мати у своєму розпорядженні достатню кількість фінансових ресурсів, а також оптимізований рівень фінансових витрат.

Не менш важливим є налагодження гнучкості капіталу підприємства. У сучасних умовах невизначеності підтримання фінансової рівноваги є досить важкою задачею. Але незважаючи на важке економічне становище, саме фінансова рівновага у процесі становлення підприємства сприяє мінімізації ризиків у його планомірному розвитку та поступовому нарощуванню обсягів його виробництва. При дотриманні оптимального значення гнучкості підприємство має змогу збільшувати свою ринкову вартість. Саме від характеру капіталу, яким володіє суб'єкт господарювання, його оптимальності та гнучкості залежить фінансова стабільність і результати діяльності підприємства.

**Ключові завдання процесу збільшення статутного капіталу
підприємства**

№	Завдання
1	Розширення капітальної частки, яка відповідає за кредиторські зобов'язання і, відповідно, підвищення здатності підприємства обслуговувати свої заборгованості та посилити свою фінансову незалежність
2	Досягнення певного рівня адаптивності фінансових ресурсів для вдалої реалізації інвестиційних проектів, модернізації та адаптації наявних виробничих потужностей та їх розширення або переобладнання.
3	Підвищення рівня ліквідності та платоспроможності підприємства.

Джерело: [14, 21, 56]

Під час проведення аналізу структури капіталу першим чином необхідно визначити його види та дослідити їх основні ознаки та особливості (Додаток Г). Загалом діє наступна тенденція поділу капіталу:

- за правами власності (власний, позиковий);
- за терміном використання (короткостроковий(наступні витрати і платежі, поточні зобов'язання, доходи майбутніх періодів) та довгостроковий (власний капітал і довгострокові зобов'язання))

Власний капітал є фундаментом підприємства, запорукою його фінансової незалежності. Завдяки ньому підприємство має змогу себе самофінансувати та продовжувати свою діяльність. Але необхідно пам'ятати, що далеко не всі підприємства (особливо на початкових стадіях свого існування) можуть функціонувати без залучення зовнішнього фінансування. Навіть фінансово стійкі виробництва не можуть постійно підтримувати наповненість свого капіталу у випадках коли:

- їхня діяльність носить сезонний характер, коли у сезонний період підприємство буде акумулювати прибутки на банківські рахунки, а

у несезонний буде дрейфувати на збережені кошти та отримані кредити;

- кредитні ресурси дешевші за власні, а підприємство використовує залучені фінанси для підвищення своєї рентабельності.

Важливе значення у разі збільшення статутного капіталу має врегулювання механізму використання переважних прав власників на участь у збільшенні капіталу та встановлення курсу емісії корпоративних прав. Вирішальною при цьому є форма організації бізнесу. Залежно від типу підприємства застосовуються ті чи інші методи та нормативне регулювання порядку збільшення статутного капіталу. Форма організації та величина підприємства визначають його можливості доступу до фондового ринку. Механізм фінансування суб'єктів господарювання, які мають доступ до організованого ринку капіталів (крупні АТ), суттєво відрізняється від тих, які такого доступу не мають (ТОВ, приватні підприємства). Враховуючи ту обставину, що більшість підприємств організовані у формі акціонерних товариств і товариств з обмеженою відповідальністю, порядок збільшення статутного капіталу ми розглядатимемо саме на прикладі цих організаційно-правових форм ведення господарської діяльності. [2, с. 145].

1.3 Методичні підходи до оцінки ефективності використання капіталу підприємства

Вартість капіталу є ціною, яку підприємство повинно заплатити за використання залучених із усіх джерел ресурсів. Оціночна вартість капіталу висвітлює ступінь прибутковості від досліджуваного типу діяльності підприємства. Виходячи з характеристики вартості капіталу, можна зробити висновок, що даний показник є мінімально допустимим значенням для операційного прибутку підприємства та мінімальним значенням для планування його обсягу.

Якщо розглядати інші приклади використання капітальної вартості слід зазначити, що його використовують як один із критеріїв для проведення реальної інвестиційної діяльності. Першочергово, ступінь вартості капіталу слугує дисконтною ставкою, за якою обсяг грошового потоку прирівнюється до реальної теперішньої вартості на момент проведення оцінювання. Що не менш важливо, даний показник виступає основою для визначення критерія доходності у інвестиційному плані. Даний аналіз допомагає завчасно запобігти ситуацію, коли ставка доходності нижча за рівень капітальної вартості та розглянути до виконання інший пакет інвестицій.

Вартість капіталу підприємства служить базовим показником формування ефективності фінансового інвестування. Так як критерій цієї ефективності встановлюється самим підприємством, то при окремих фінансових інструментах базою порівняння є показник вартості капіталу. Цей показник дозволяє оцінити не тільки реальну ринкову вартість або дохідність окремих інструментів фінансового інвестування, але й сформувані найбільш ефективні напрями і види цього інвестування на попередній стадії формування інвестиційного портфеля. І, звичайно, цей показник служить мірою оцінки прибутковості сформованого інвестиційного портфеля в цілому [46, с.42].

Що є не менш важливим – джерела та ресурси, завдяки яким капітал наповнюється, не можна прирівнювати до капіталу підприємства. Спричинено це тим, що на залучені ресурси права власності дозволяють тільки формування умов для утворення капіталу, який, в свою чергу, вже формує дохід (як наслідок його використання).

Позика ресурсів для власного капіталу створює короткострокові або довгострокові зобов'язання перед джерелом, з якого ці ресурси були отримані (кредиторами, банками, інвесторами, тощо) щодо майбутніх адміністративних дій на підприємстві. Правильно прийняті адміністративні рішення дозволять коректно сформувані пасив балансу, щоб він виконував функцію відображення джерел з яких капітал наповнювався ресурсами.

Для моніторингу стану фінансів на підприємстві використовують фінансовий аналіз. Ця процедура створена для оцінки наявних фінансових ресурсів підприємства, оптимізувати джерела фінансування, та залучити невикористані ресурси у виробництво для максимізації прибутків майбутніх періодів.

Визначити рівень доцільності прийняття структурної моделі аналізу формування капіталу можливо лише шляхом фактичного впровадження обраної методики у реалії досліджуваного підприємства.

Глибоке розуміння процесу формування капіталу тісно пов'язане з визначенням фінансового стану підприємства та пошуку можливостей його поліпшення. Оскільки однією з цілей аналізу формування капіталу є оцінка фінансового ризику (ризиків ліквідності), то для її досягнення в процесі аналізу вивчаються джерела утворення капіталу, його структура, надійність, терміновість використання, рівень самофінансування та інші аспекти [36].

Проведення даної оцінки дає змогу визначити усі джерела фінансування присутні на підприємстві, оцінити ступінь ризиковості структури використання цих джерел для інвесторів і чи дозволяє така структура вести ефективно виробництво на підприємстві.

При проведенні даного аналізу першочергово досліджують загальну динаміку використання капіталу та співвідношення між власним та залученим капіталом за аналізований період. Аналіз може проводитися використовуючи як абсолютні, так і відносні показники, але у нинішніх умовах невизначеності більш точну характеристику можна дати саме за допомогою використання відносних показників.

За умов ринкової економіки, коли господарська діяльність підприємства та його розвиток здійснюються за рахунок самофінансування, важливого значення набуває аналітична характеристика фінансової залежності підприємства [1, с 28].

Кожне підприємство веде свою діяльність задля максимізації свого прибутку, для досягнення чого потрібно збільшувати ефективність свого

виробництва. Досягнення цієї мети супроводжується проведенням оцінювання структури капіталу з погляду на його вартість. Результатом такого аналізу є висвітлення такого показника як середньозважена вартість капіталу. Він визначається шляхом розрахунку середньо зваженої вартості кожної частини власного капіталу.

Після проведення оцінки вартості власного капіталу підприємства виникає потреба розгляду питання залучення зовнішнього фінансування, через те, що власні ресурси є обмеженими і, часто, не мають змоги покрити усі потреби підприємства на власний розвиток, а іноді навіть на проведення операційної діяльності. Данна процедура є завершальною стадією процесу дослідження капіталу підприємства. Здійснення цього аналізу дозволяє провести доцільне фінансове планування.

Для розрахунку потреби в капіталі пропонується застосування алгоритму розв'язку аналітичної задачі за розробленою методикою з метою забезпечення можливості здійснення розрахунків автоматизованим способом. Для цього автором запропоновано використовувати імітаційну модель розрахунку потреби підприємства в капіталі, яка складається з дев'яти секторів: галузевого обсягу реалізації, виробництва, капіталу, цін, реалізації і витрат, фінансових результатів, оцінки ризику, вартості капіталу, потреби в додатковому капіталі [36, с. 38].

Підприємство, яке користується залученим капіталом, відкриває для себе більш широкий спектр можливостей для підвищення свого потенціалу розвитку, але, у той же час, несе більші ризики від появи нових довгострокових та короткострокових зобов'язань. Ризик банкрутства зростає пропорційно збільшенню частки залученого капіталу у загальній питомій вазі капіталу підприємства.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН І РІВЕНЬ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПП "КАЛИНСЬКИЙ КЛЮЧ"

2.1 Організаційно-економічна характеристика діяльності ПП "Калинський Ключ"

Приватне підприємство «Калинський Ключ» було засновано 9 березня 2005 року у Кам'янець-Подільському районі Хмельницької області. Підприємство веде сільськогосподарську діяльність, основними видами якої є рослинництво (КВЕД 01.11 вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур, КВЕД 01.24 Вирощування зерняткових і кісточкових фруктів) та тваринництво (КВЕД 01.41 Розведення великої рогатої худоби молочних порід, КВЕД 01.42 Розведення іншої великої рогатої худоби та буйволів, КВЕД 01.46 Розведення свиней).

Основні потужності підприємства знаходяться у селі Калиня. Клімат у даній області є помірно-континентальним, що супроводжується теплим літом та помірно холодною зимою.

Підприємство охоплює близько 600 гектарів сільгоспугідь. Виходячи з основного виду діяльності – вирощування зернових, варто вказати що найбільшою часткою ґрунтів у регіоні є чорноземи, що позитивно впливає на вирощування сільськогосподарської продукції.

Висвітлення виготовленої продукції рослинництва за сегментами описано у таблиці 2.1.

Продукція рослинництва ПП «Калинський Ключ» за видами у 2020-2022 роки

Вид продукції	2020		2021		2022		Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
	Обсяг виробленої продукції, ц	питома вага, %	Обсяг виробленої продукції, ц	питома вага, %	Обсяг виробленої продукції, ц	питома вага, %	2021-2020 рр.	2022-2021 рр.	2021-2020 рр.	2022-2021 рр.
Пшениця	5600	23,16	19880	39,87	8856	38,57	14280	-11024	255,00	-55,45
Кукурудза на зерно	5848	24,18	21351	42,82	1290	5,62	15503	-20061	265,10	-93,96
Жито	395	1,63	1232	2,47	1054	4,59	837	-178	211,90	-14,45
Боби сої	1230	5,09	2352	4,72	1512	6,58	1122	-840	91,22	-35,71
Насіння ріпаку й кользи	11108	45,94	5053	10,13	10251	44,64	-6055	5198	-54,51	102,87
Всього	24181	100,00	49868	100,0	22963	100,0	25687	-26905	-	-

Джерело: розраховано автором згідно звітності підприємства (форма 50 с-г)

Досліджуючи данні таблиці 2.1. можна дійти до висновку, що у протягом 2021 року підприємство активно нарощувало своє виробництво сфери рослинництва (обсяги виготовленої продукції зросли на 25687 центнерів), але у зв'язку з повномасштабним вторгненням у 2022 році обсяги значно зменшилися. Порівнюючи результати 2022 та 2021 років різниця обсягів становила 26905 центнерів продукції, що демонструє зниження кількості виготовленої продукції 2022 року до рівня меншого за результат 2020 року.

Фінансово-господарські результати від діяльності підприємства аналізують за підсумками їх виробництва та діяльності. У подальшому ці результати відображаються у щорічній звітності – балансах, звітах про рух грошових коштів та звітах про фінансові результати. Виходячи із результатів діяльності підприємства, можна розрахувати загальний рівень рентабельності його діяльності. Рентабельність підприємства – це співвідношення чистого прибутку підприємства до його витрат виражена у відсотках.

Результати фінансово-господарської діяльності ПП «Калинський Ключ» відображені у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Результати фінансово-господарської діяльності ПП «Калинський Ключ» за 2020-2022 роки

Показник	2020	2021	2022	Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
				2021-2020 рр.	2022-2021 рр.	2021-2020 рр.	2022-2021 рр.
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	25413,2	36316,8	28064,7	10903,6	-8252,1	42,91	-22,72
Інші операційні доходи, тис. грн	536	461,1	74,4	-74,9	-386,7	-13,97	-83,86
Разом доходи, тис. грн	25949,2	36777,9	28139,1	10828,7	-8 638,8	41,73	-23,49
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	15167,9	19666,4	21495,0	4498,5	1 828,6	29,66	9,30
Інші операційні витрати, тис. грн	1181,1	2572,0	3325,9	1390,9	753,9	117,76	29,3
Інші витрати, тис. грн	1801,6	1446,4	366,8	-355,2	-1079,6	-19,72	-74,64
Разом витрати, тис. грн	18150,6	23684,8	25187,7	5534,2	1502,9	30,49	6,35
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	7798,6	13093,1	2951,4	5 294,5	-10141,7	67,89	-77,46
Податок на прибуток, тис. грн	0	0	0	-	-	-	-
Чистий прибуток (збиток), тис. Грн	7798,6	13093,1	2951,4	5 294,5	-10141,7	67,89	-77,46
Рентабельність (збитковість), %	42,97	55,28	11,72	-	-	-	-

Джерело: розраховано автором на основі додатків А-В

Дохід від діяльності підприємства за 2022 рік склали 28139,1 тисяч гривень. Даний результат зменшився відносно показна минулих періодів, а саме

на 8638,80 тисяч гривень або 23,49% відносно результату 2021 року. Підприємство стикнулося з викликами умов нестабільності в країні через початок повномасштабного вторгнення на територію України. Тим не менш, навіть враховуючи складні умови для функціонування бізнесу, підприємство змогло зберегти свою прибутковість, про це свідчить рівень рентабельності підприємства, який становив 11,72%. За попередні періоди рентабельність становила: 42,97% у 2020 та 55,28% у 2021.

Дохід підприємства формується шляхом додавання доходів від його діяльності, а саме суми від чистого доходу від реалізації продукції та інших операційних доходів. Станом на 2022 рік підприємство скоротило своє виробництво, відповідно і доходність його також знизилася. Чистий дохід від реалізації продукції у 2022 році склав 28064,70 тисяч гривень, цей показник знизився на 8252,10 тисяч гривень або 22,72% відносно 2021 року. Аналогічної тенденції зазнали і інші операційні доходи. Станом на 2022 рік вони становили 74,4 тисячні гривень, зниження відповідно 2021 року склало 386,7 тисяч гривень (83,86%).

Статутний капітал «Калинського Ключа» становить 100 000 гривень, що відображає початкові фінансові ресурси, інвестовані засновником у діяльність підприємства. Статутний капітал є важливим показником, оскільки він надає підприємству можливість для початкових інвестицій у виробництво та розвиток інфраструктури; хоча сума 100 000 грн. є відносно невеликою, вона може бути достатньою відправною точкою для сільськогосподарського підприємства для здійснення основних операцій та початкових інвестицій у сільськогосподарські процеси.

Тенденції та перспективи на кожному підприємстві можна дізнатися дослідивши його фінансову звітність. У таблиці 2.3 викладені результати порівняльного аналізу показників балансу приватного підприємства «Калинський Ключ».

**Порівняльний аналіз показників балансу ПП «Калинський Ключ» за
2020-2022 роки**

Показники	2020		2021		2022		2022 р. у % до 2020 р.
	Сума, тис. грн.	Структура, %	Сума, тис. грн.	Структура, %	Сума, тис. грн.	Структура, %	
Актив							
Необоротні активи	26382,3 0	54,04	28016,5 0	50,55	26003,6 0	37,38	98,56
Оборотні активи	22440,9 0	45,96	27408,5 0	49,45	43554,8 0	62,62	194,09
Баланс	48823,2 0	100	55425	100,00	69558,4 0	100	142,47
Пасив							
Власний капітал	35267,2 0	72,23	46177,3 0	83,31	48787,9 0	70,14	138,34
Поточні зобов'язання і забезпечення	13556,0 0	27,77	9247,70	16,69	20770,5 0	29,86	153,22
Баланс	48823,2 0	100	55425,0 0	100	69558,4 0	100	142,47

Джерело: розраховано автором на основі додатків А-В

Провівши аналіз отриманих результатів робимо висновок, що вартість наявних ресурсів підприємства збільшилася на 6 601,80 тисяч гривень (13,52 %) у порівнянні 2020 та 2021 року, та на 14 133,40 тисяч гривень (25,50 %) у 2021 та 2022 роках відповідно. Досліджуючи динаміку, можна дійти до висновку що підприємство щорічно збільшує свою вартість. Підприємство має потенціал до розвитку, нарощуванню обсягів виробництва та, відповідно, збільшення своєї доходності.

Данні результати були досягнуті завдяки збільшенню оборотних активів на 4 967,60 тисяч гривень або 22,14% у періоді з 2020-2021 років, та на 16 146,30 або 58,91% у періоді з 2021-2022 років. У той же час необоротні активи,

на відміну від оборотних, мають негативну тенденцію розвитку. У 2021 році їх вартість зросла на 1 634,20 тисяч гривень (6,19%), але у 2022 році знизилась на 2 012,90 тисяч гривень (7,18%).

Тим не менш, навіть враховуючи зниження вартості необоротних активів (результат 2022 року все ще є більшим за результат 2020 року) зростання оборотних активів на більш ніж 50% у 2022 році дає змогу констатувати хороший рівень розвитку підприємства.

Щодо загального відношення активів підприємства, у 2020 та 2021 роках частка необоротних активів переважала над часткою оборотних активів, але у 2022 році тенденція значно змінилась. У 2020 та 2021 році необоротні активи займали 54,04% та 50,55% від загальної вартості, а у 2022 році значне збільшення оборотних активів змінило пропорцію до 37,38% необоротних активів та 62,62 у оборотних. Загалом можна зробити висновок щодо домінування темпу росту оборотних активів над необоротними, що, загалом, є позитивною тенденцією у структурі активів балансу.

Пасив балансу підприємства, у свою чергу, демонструє достатньо суттєві збільшення власного капіталу. За досліджуваний період тенденція мала наступний характер – порівняно з 2020 роком, у 2021 власний капітал збільшився на 10910,10 тисяч гривень (30,94%), а у 2022, порівнюючи з минулим роком, на 2610,60 тисяч гривень (5,65%). Поточні зобов'язання, у свою чергу, знизилися у 2021 році на 4308,3 або 31,78%, але значно зросли у 2022 (збільшилися на 11522,80 тисяч гривень, або 124,60%).

У загальній структурі формування майна підприємства частка власного капіталу є значно більшою, ніж частка залученого. У 2020 році пропорція була 72,23% власного капіталу до 27,77% залученого, у 2021 році – 83,21% та 16,69%, а у 2022 році – 70,14% та 29,86% відповідно.

Як висновок, можна констатувати, що підприємство має достатньо стійке фінансове положення. Стабільні джерела наповнення капіталу дають змогу збільшувати вартість активів підприємства, що є позитивною тенденцією. Події 2022 року та нестабільна ситуація у країні змусила ПП «Калинський Ключ»

збільшити об'єм залученого капіталу у загальній частці фінансів, але, натомість, дане рішення дозволило підприємству продовжити своє активне функціонування.

Наступним етапом аналізу буде виступати дослідження поточних зобов'язань та забезпечень (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

**Динаміка складу та структури поточних зобов'язань та забезпечень
ПП «Калинський Ключ» за 2020-2022 роки**

Показники	2020		2021		2022		Абсолютний приріст суми, тис. грн	2022 р. у % до 2020 р
	Сума, тис. грн.	Структура, %	Сума, тис. грн.	Структура, %	2022 р. у % до 2020 р	Структура, %	2022 до 2020 рр.	
Короткострокові кредити банків	1490,00	10,99	0,00	0,00	0,00	0,00	-1490,00	-100,00
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	10150,30	74,88	8432,50	91,35	20109,30	96,88	9959,00	98,12
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1289,70	9,51	0,00	0,00	508,20	2,45	-781,50	-60,60
розрахункам і з бюджетом	531,9	3,92	798,40	8,65	67,8	0,33	-464,10	-87,25
Інші поточні зобов'язання	94,1	0,69	0,00	0,00	71,5	0,34	-22,60	-24,02
Всього	13556,00	100,00	9230,90	100,	20756,80	100	7200,80	53,12

Джерело: розраховано автором на основі додатків А-В

Аналізуючи результати таблиці 2.2, робимо висновок, що станом на 2022 рік підприємство значно зменшило усі свої зобов'язання та забезпечення окрім

поточної кредиторської заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями. Їх сума на 2022 рік становила 20109,30 тисяч гривень, що є майже двократним збільшенням порівняно з аналогічним періодом 2020 року. У загальній кількості поточних зобов'язань та забезпечень частка поточної кредиторської заборгованості за довгостроковими станом на 2020 рік становила 74,88%, у 2022 ж році частка вже становила 96,88%.

Розглядаючи показник поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, робимо висновок що статистика демонструє активне зменшення даного показника. У 2020 році сума заборгованості становила 1289,70 тисяч гривень, що є 9,51% у загальній структурі, у 2021 році дана стаття була покрита повністю, але у 2022 році зросла до 508,20 тисяч гривень (2,45% у загальній структурі. Навіть враховуючи збільшення показника у 2022 році, порівнюючи його результат з періодом 2020 року, сума даної заборгованості зменшилась на 781,50 тисяч гривень або 60,6%.

Такої самої тенденції зазнали і розрахунки з бюджетом. Але на відміну від поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги у 2021 році вони зросли. Тим не менш, у 2022 році можна спостерігати помітне зменшення даного показника – на 464,1 тисяч гривень або 87,25%.

Короткострокові кредити банків підприємством були погашені повністю станом на 2022 рік. У 2020 вони становили 1490 тисяч гривень, а вже у 2021 та у 2022 були відсутні.

Аналізуючи абсолютний приріст суми 2022 року до 2020 року та враховуючи значне зменшення та покриття більшості статей поточних зобов'язань та забезпечень ПП «Калинський Ключ» значний приріст поточної кредиторської заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями демонструє загальне збільшення боргу підприємства на 7200,80 тисяч гривень.

Враховуючи отриману інформацію, можна зробити висновок, що досліджена динаміка свідчить про певну реструктуризацію зобов'язань або ефективно управління короткостроковими боргами.

Наступним кроком дослідження буде розгляд показників власного капіталу ПП «Калинський Ключ» за 2020-2022 роки (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Динаміка складу та структури власного капіталу ПП «Калинський Ключ» за 2020-2022 роки

Показники	2020	2021	2022	Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
	Сума, тис. грн.	Сума, тис. грн.	Сума, тис. грн.	2021-2020 рр.	2022-2021 рр.	2021-2020 рр.	2022-2021 рр.
Зареєстрований (пайовий) капітал	0,1	0,1	0,1	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток	35267,10	46177,20	48787,80	10910,10	2610,60	30,94	5,65
Всього	35267,2	46177,3	48787,9	10910,1	2610,6	30,94	5,65

Джерело: розраховано автором на основі додатків А-В

За аналізований період зареєстрований капітал підприємства залишався незмінним та становив 0,1 тисячу гривень. Нерозподілений прибуток підприємства, у свою чергу, стабільно зростав кожного року. У 2020 році сума даного показника становила 35267,10 тисяч гривень, 2021 рік продемонстрував зростання на 10910,1 тисяч гривень або 30,94% та становив 46177,2 тисяч гривень. У 2022 році темп приросту зменшився, але все ще зростав, він становив 5,65% або 2610,6 тисяч гривень, а загальна сума закріпилася на рівні 48787,8 тисяч гривень.

2.2 Фінансово-економічні показники складових капіталу ПП "Калинський Ключ"

Однією із ключових функцій користування капіталу є фінансове наповнення його активів. Данна функція також включає у себе розрахунок витрат майбутніх періодів, фінансування необоротних активів та груп вибуття, які належать до активів підприємства.

Розпочнемо дослідження з аналізу динаміки та структури необоротних активів приватного підприємства «Калинський Ключ» (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6

**Аналіз динаміки складу та структури необоротних активів ПП
«Калинський Ключ» за 2020-2022 роки**

Показники	2020		2021		2022		Абсолютний приріст суми, тис. грн	2022 р. у % до 2020 р
	Сума, тис. грн.	Структура, %	Сума, тис. грн.	Структура, %	Сума, тис. грн.	Структура, %	2022 до 2020 рр.	
Основні засоби	25088,60	95,10	26461,20	94,45	24253,60	93,27	-835,00	96,67
У т. ч.: первісна вартість	30437,70	-	34023,80	-	34092,80	-	3655,10	112,01
Знос	5349,10	-	7562,60	-	9 839,20	-	4490,10	183,94
Довгострокові біологічні активи	1273,60	4,83	1535,20	5,48	1 729,90	6,65	456,30	135,83
Інші необоротні активи	20,1	0,08	20,1	0,07	20,1	0,08	0,00	100
Всього	26382,30	100	28016,50	100	26003,60	100,	-378,70	98,56

Джерело: розраховано автором на основі додатків А-В

Впродовж досліджуваного періоду підприємство зазнало зниження вартості своїх основних засобів. У 2020 році їх вартість становила 25088,60 тисяч гривень, 2021 рік показав результати 26461,20 тисяч гривень, а у 2022 сума становила 24253,60 тисяч гривень. Розрахунок показника абсолютного приросту дає змогу констатувати, що у 2021 році вартість основних засобів збільшилася на 1372,60 тисяч гривень (5,47%), а у 2022 році зменшилася на 2207,6 тисяч гривень (8,34%). У загальній масі необоротних активів частка основних засобів кожного року перевищувала 90%. У 2020 році вона займала 95,1%, у 2021 - 94,54%, а у 2022 – 93,27% від загальної вартості.

Аналізуючи питання глибше, можна помітити, що первісна вартість основних засобів збільшувалася, але у 2022 році дане підвищення (69 тисяч гривень) не змогло покрити їх зносу.

На відміну від основних засобів, вартість довгострокових біологічних активів мала стійку тенденцію до росту, сума їх вартості щорічно зростала. Станом на 2020 рік їхня вартість склала 1273,60 тисяч гривень або 4,83% від загальної суми, у 2021 році вартість була 1535,20 тисяч гривень або 5,48%, а у 2022 досягла свого піку - 1729,90 тисяч гривень (6,65%). Порівнюючи щорічні результати можна зробити висновок, що у 2021 році, відносно попереднього 2020 року, вартість збільшилася на 261,60 тисяч гривень (20,54%), різниця між 2022 та 2021 роками склала 194,70 тисяч гривень (12,68%).

Інші необоротні активи протягом всього аналізованого періоду не зазнали змін та становили 20,1 тисяч гривень.

Детальний аналіз результатів виявляє той факт, що підприємство знаходиться в ситуації необхідності проведення стратегічного перегляду управління активами. Зменшення вартості основних фондів є тривожним показником, оскільки може свідчити про недостатньо оновлену або модернізовану базу основних фондів до ступеня зносу виробничого потенціалу та ймовірного впливу на конкурентоспроможність підприємства в довгостроковій перспективі. Водночас постійне зростання довгострокових біологічних активів свідчить про перспективність інвестицій у цьому напрямку, що гарантуватиме прибутковість у майбутньому. Така диспропорція підкреслює важливу цінність збалансованого підходу до інвестування та підтримки матеріальної бази задля стійкості та зростання.

Наступним кроком аналізу послугує дослідження структури та складу оборотних активів приватного підприємства «Калинський Ключ» за 2020-2022 роки (Таблиця 2.7).

Таблиця 2.7

**Аналіз динаміки складу та структури оборотних активів ПП
«Калинський Ключ» за 2020-2022 роки**

Показники	2020		2021		2022		Абсолютний приріст суми, тис. грн	2022 р. у % до 2020 р
	Сума, тис. грн.	Структура, %	Сума, тис. грн.	Структура, %	2022 р. у % до 2020 р	Структура, %	2022 до 2020 рр.	
Запаси	17719,20	78,96	20688,60	75,48	33794,70	77,59	16075,50	190,72
У т. ч. готова продукція	5278,10	23,52	6654,70	24,28	17897,90	41,09	12619,80	339,10
Поточні біологічні активи	749,3	3,34	787,5	2,87	721,7	1,66	-27,60	96,32
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	3000,80	13,37	4430,80	16,17	5575,00	12,80	2 574,20	185,78
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	37,3	0,17	0	0	91,3	0,21	54,00	244,77
Гроші та їх еквіваленти	934,3	4,16	1501,60	5,48	3372,10	7,74	2437,80	360,92
Всього	22440,90	100	27408,50	100	43554,80	100	21113,90	194,09

Джерело: розраховано автором на основі додатків А-В

Аналіз динаміки складу та структури оборотних активів ПП «Калинський Ключ» показав, що у реаліях аналізованого періоду загальна сума оборотних активів активно збільшувалася. У 2020 році їх вартість становила 22440,90 тисяч гривень, у 2021 році вона вже становила 27408,5 тисяч гривень

(збільшення на 4967,60 тисяч гривень або 22,14%), а у 2022 значно зросла на 16146,30 тисяч гривень (58,91%) та становила 43554,80 тисяч гривень.

Розглядаючи вартість запасів підприємства варто зазначити, що, аналогічно до загальної тенденції оборотних активів, щорічно збільшували свою вартість. У 2020 році їхня вартість становила 17719,20 тисяч гривень. У питомій вазі оборотних активів їх частка становила 78,96%. У 2021 році відбулося збільшення вартості на 2969,40 тисяч гривень (63,35%) відносно попереднього року, а загалом вони становили 20688,60 тисяч гривень (75,48% у загальній питомій вазі). Результатом 2022 року стало збільшення суми запасів на 13106,1 тисяч гривень, а їх вартість становила 33794,70 тисяч гривень.

Поточні біологічні активи підприємства станом на 2022 рік склали 721,7 тисяч гривень. Даний показник показав незначне зниження (-65,80 тисяч гривень або 8,36%) відносно результату 2021 року.

Аналізуючи дебіторські заборгованості приватного підприємства «Калинській Ключ» можна прослідкувати тенденцію до щорічного зростання їх сум. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги у 2020 році склала 3000,80 тисяч гривень. Станом на 2021 рік їх вартість збільшилася на 1430 тисяч гривень та склала 4430,80 тисяч гривень (збільшення на 47,65%). У 2022 році сума збільшилася на 1144,20 тисяч гривень (25,82%) та склала 5575 тисяч гривень. Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом відповідно до попереднього показника також зросла, але на відміну від нього у 2021 році була нульовою. У 2020 році вона склала 37,3 тисячі гривень, а у 2022 році – 91,3 тисячі гривень.

За весь досліджуваний період підприємство акумулювало гроші та їх еквіваленти на своєму рахунку. У 2020 році їхня вартість становила 934,30 тисяч гривень, у 2021 році вона склала 1501,60 тисяч гривень, а у 2022 – 3372,10 тисяч гривень. Темпи приросту даного показника станом на 2022 рік досягли 124,57%.

Аналіз динаміки складу та структури оборотних активів підприємства «Калинський ключ» показує загальну позитивну тенденцію до зростання.

Протягом досліджуваного періоду оборотні активи значно збільшувалися, що свідчить про розширення ресурсної бази підприємства. Запаси, як основний компонент оборотних активів, також демонстрували стабільне зростання, що вказує на посилення виробничого потенціалу. Дебіторська заборгованість показала тенденцію до зростання, що може вказувати на активізацію комерційної діяльності, хоча потребує ретельного управління. Грошові кошти та їх еквіваленти також помітно збільшилися, що свідчить про зміцнення фінансової ліквідності підприємства.

Наступним кроком дослідження стане розгляд поточних зобов'язань підприємства (таблиця 2.8). Поточні зобов'язання на підприємстві представлені короткостроковими кредитами банків, поточною кредиторською заборгованістю за: довгостроковими зобов'язаннями, товарами, роботами та послугами, розрахунками з бюджетом, розрахунками з оплати праці, доходами майбутніх періодів та іншими поточними зобов'язаннями.

Протягом аналізованого періоду ПП «Калинський Ключ» повністю покрило усі короткострокові кредити банків. У 2020 році їх сума становила 1490 тисяч гривень, а у 2021, натомість, була нульовою. У 2022 підприємство більше не брало короткострокових кредитів.

Поточна кредиторська заборгованість станом на 2022 рік становила 20770,5 тисяч гривень. Цей результат майже вдвічі більший за аналогічні періоди минулих років. Пояснення зростання поточної кредиторської заборгованості підприємства станом на 2022 рік, яка майже вдвічі перевищила попередні періоди, можна пов'язати зі зниженням рівня діяльності через війну в Україні. Збройний конфлікт спричинив порушення логістичних ланцюгів, зменшення обсягів виробництва та продажів, що призвело до недостатніх грошових надходжень для погашення боргів.

Таблиця 2.8

**Аналіз динаміки складу та структури поточних зобов'язань ПП
«Калинський Ключ» за 2020- 2022 роки**

Показник	2020		2021		2022		2022 р. у % до 2020 р.
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	
Короткострокові кредити банків	1490,00	10,99	0	0,00	0	0,00	0
Поточна кредиторська заборгованість за:	12066,00	89,01	9247,70	100,00	20770,50	100	172,14
- довгостроковими зобов'язаннями	10150,30	74,88	8432,50	91,18	20109,30	96,82	198,12
- товари, роботи, послуги;	1289,70	9,51	0	0,00	508,2	2,45	39,40
- розрахунками з бюджетом ³	531,9	3,92	798,4	8,63	67,8	0,33	12,75
- розрахунками з оплати праці	0	0	3,1	0,03	0	0,00	0
Доходи майбутніх періодів	0	0	13,7	0,15	13,7	0,07	0
Інші поточні зобов'язання	94,1	0,69	0	0	71,5	0,34	75,98
Поточні зобов'язання всього:	13556,00	100	9247,70	100	20770,50	100	153,22

Джерело: розраховано автором на основі додатків А-В

Загальний стан капіталу підприємства «Калинський ключ» демонструє як позитивні зрушення, так і потенційні ризики. Оборотні активи значно зросли, що свідчить про розширення фінансових можливостей і підтримку виробничої діяльності. Водночас, зменшення вартості основних засобів вказує на зношування або недостатність інвестицій у модернізацію, що може знизити виробничу ефективність у майбутньому. Зростання дебіторської заборгованості

вказує на активізацію комерційної діяльності, але також вимагає ретельного контролю, щоб уникнути проблем із ліквідністю.

2.3 Ефективність формування та використання капіталу ПП "Калинський Ключ"

В умовах сучасності для функціонування бізнесу необхідно приділяти увагу аналізу середовища та всіх факторів, які можуть позитивно чи негативно вплинути на діяльність підприємства. Підтримка фінансової стійкості підприємства дозволяє підприємству мінімізувати ризики які виникають впродовж ведення його діяльності.

Аналіз ефективності формування та використання капіталу ділиться на такі етапи:

- розрахунок та аналіз рівня ліквідності балансу;
- розрахунок та аналіз рівня фінансової стійкості підприємства;
- розрахунок та аналіз коефіцієнтів оборотності капіталу підприємства;
- дослідження рівня ефективності використання капіталу та підведення підсумків.

Починати дослідження необхідно з визначень використовуваних понять. Перший етап аналізу базується на понятті ліквідності балансу на підприємстві. Ліквідність – спроможність підприємства переводити свої активи у грошову(готівкову) форму без значних втрат їх вартості. Високий рівень ліквідності дозволяє підприємству швидко гасити свої заборгованості перед кредиторами.

Коефіцієнтом ліквідності характеризують рівень забезпеченості підприємства оборотними ресурсами, та здатність за допомогою них погасити наявні зобов'язання. Відповідно до визначення можна зробити висновок, що даний коефіцієнт виражає платоспроможність підприємства. При достатньому рівні оборотних коштів підприємство має можливість у повній мірі забезпечувати свої поточні зобов'язання. Практична значущість розрахунку

коефіцієнтів ліквідності полягає в можливості їх використання під час проведення практичної аналітичної роботи з діагностики ліквідності підприємства[50 с. 906].

Розрахунок коефіцієнтів ліквідності на базі ПП «Калинський Ключ» висвітлені у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Коефіцієнти ліквідності ПП «Калинський ключ» за 2020-2022 роки

Показник	Норматив	2020	2021	2022	2022 р. у % до 2020 р.
Коефіцієнт загальної ліквідності	1 - 3	1,66	2,96	2,10	126,67
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,4 – 0,8	0,35	0,73	0,47	134,91
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,1 - 0,2	0,07	0,16	0,16	235,56

Джерело: розраховано автором на основі додатків А-В

Протягом аналізованого періоду рівень ліквідності підприємства відповідав встановленим нормативам. Це означає, що підприємство має достатню кількість оборотних ресурсів для покриття своїх зобов'язань використовуючи лише вільні ресурси сформовані за рахунок своєї діяльності.

Загальна ліквідність підприємства розраховується шляхом зіставлення суми оборотних активів підприємства та його поточних зобов'язань. Невідповідність даного показника нормативному значенню є небажаним. Перевищення нормативного значення означає що оборотні активи підприємства значно більші за його зобов'язання. Це свідчить про неефективний менеджмент власних оборотних ресурсів (неефективні матеріальні інвестиції, нераціональне використання власних ресурсів, тощо). Обернена до передньої ситуація, при якій показник загальної ліквідності нижчий за норматив, означає що підприємство у своєму розпорядженні має недостатню кількість оборотних ресурсів для покриття своїх зобов'язань.

Коефіцієнт швидкої ліквідності виражає спроможність підприємства погасити свої поточні зобов'язання в умовах виникнення критичних викликів. Його використовують для прогнозування наявності можливості вчасно погасити свої зобов'язання перед дебіторами. Розраховується даний показник шляхом ділення різниці оборотних активів і запасів підприємства на суму його поточних зобов'язань. Приватне підприємство «Калинський Ключ» демонструє значення даного показника у межах нормативу, що сигналізує здатність підприємства вчасно розраховуватися за своїми короткостроковими заборгованостями.

Останнім показником є коефіцієнт абсолютної ліквідності, він визначає частку заборгованостей підприємство має змогу покрити за найкоротший термін. Даний коефіцієнт розраховується шляхом ділення грошей та їх еквівалентів наявних у підприємства на поточні зобов'язання. Відповідно до тенденцій минулих років, ПП «Калинський Ключ» досягло рівня нормативних значень.

Аналізуючи загальну тенденцію коефіцієнтів ліквідності приватного підприємства «Калинський Ключ» можна дійти до висновку, що не дивлячись на коливання даного показника, загалом підприємство підтримує оптимальний рівень своєї ліквідності. Найнижчим був рівень 2020 року, по частині швидкої та абсолютної ліквідності підприємство не досягло нормативних значень. У 2021 році підприємство досягло свого піку по показникам ліквідності, усі коефіцієнти майже досягли верхньої межі нормативних значень. У 2022 році результати дещо знизилися, проте залишилися у межах нормативу.

Для підтримання оптимального рівня ліквідності необхідно мати достатній рівень оборотного капіталу. Оборотний капітал на підприємстві формується зі своїх власних коштів та додатково залучених із сторонніх джерел (кредити, позики, тощо).

головною особливістю оборотного капіталу є процес його обігу з метою одержання прибутку. Важливим в дослідженні сутності оборотного капіталу є

окреслення певних ознак, які виявляють ті особливості економічної категорії, що визначають поняття «оборотний капітал» підприємства[20 с.383].

Розглянемо ступінь участі власних коштів у формуванні капіталу приватного підприємства «Калинський Ключ» (таблиця 2.10).

Таблиця 2.10

Показники характеризуючі частку власних коштів у формуванні капіталу ПП «Калинський Ключ» за 2020-2022 роки

Показник	Оптимальне значення	2020	2021	2022	2022 р. у % до 2020 р.
Власні оборотні кошти, тис. грн	-	8884,90	18160,80	22784,30	256,44
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	> 0,1	0,40	0,66	0,52	132,13
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними засобами	> 0,5	0,50	0,88	0,67	134,46
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0,4	0,25	0,39	0,47	185,37

Джерело: розраховано автором на основі додатків А-В

Впродовж аналізованого періоду власні оборотні кошти ПП «Калинський Ключ» значно зросли. Даний показник розраховується шляхом віднімання сум необоротних активів та власного капіталу. Порівнюючи результати 2022 та 2020 років можна прослідкувати збільшення суми оборотних коштів на 156,44%, що є дуже позитивною тенденцією.

Провівши розрахунок коефіцієнтів можна спостерігати аналогічну до показників ліквідності тенденцію. У 2020 році рівень показників був найнижчим, а у 2021 – найвищим. Підсумком 2022 року стала відповідність усіх показників нормативним значенням, що є позитивним явищем.

Аналізуючи питання більш ретельно, варто описати функціональну приналежність кожного показника. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами описує платоспроможність бізнесу. При відповідності значення цього показника нормативам підприємство має змогу самостійно функціонувати, не прибігаючи до залучення кредиторських ресурсів. Для

розрахунку даного коефіцієнта необхідно поділити власні оборотні кошти на оборотні активи підприємства. Протягом всього досліджуваного періоду підприємство мало достатній рівень забезпеченості власними ресурсами. Порівнюючи результати 2022 та 2021 років число даного показника збільшилось на 32,13%.

Наступним показником є коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними засобами. Він слугує індикатором забезпеченості запасів підприємства власними оборотними ресурсами. Розраховується даний показник шляхом ділення власних оборотних коштів на запаси підприємства. Протягом всього періоду підприємство повністю забезпечувало свої запаси своїми власними ресурсами. Станом на 2022 рік даний показник зріс на 34,46% відносно 2020 року.

Останнім показником є коефіцієнт маневреності власного капіталу. Цей коефіцієнт демонструє яка частка власного капіталу фінансує поточну діяльність підприємства, а яка - капіталізована. За результатом обчислення даного коефіцієнта можна побачити, що, навіть враховуючи негативний результат 2020 року та його невідповідності нормативу, у 2021 та 2022 роках підприємство досягло оптимального значення даного коефіцієнта.

Наступним етапом дослідження є аналіз фінансової стійкості підприємства. Наявність фінансово стійкої політики ведення бізнесу дозволяє підприємству мінімізувати ризики, які можуть негативно вплинути на його функціонування. Для оцінки фінансової стійкості підприємства слід використовувати такі показники як коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів, коефіцієнт маневреності власних коштів. Результати проведеного дослідження фінансової стійкості на базі ПП «Калинський Ключ» за 2020-2021 роки представлені у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

Коефіцієнти фінансової стійкості ПП «Калинський ключ» за 2020-2022 роки

Показник	Норматив	2020	2021	2022	2022 р. у % до 2020 р.
Коефіцієнт фінансової незалежності	> 0,5	0,72	0,83	0,70	97,10
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,7-0,9	0,72	0,83	0,70	97,10
Коефіцієнт фінансової залежності	<2	1,38	1,40	1,29	93,92
Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів	< 1,0	0,38	0,20	0,43	110,76
Коефіцієнт маневреності власних коштів	> 0,2	0,25	0,39	0,47	185,37

Джерело: розраховано автором на основі додатків А-В

Коефіцієнт фінансової незалежності підприємства протягом аналізованого періоду, при нормативі 0,5, знаходився на рівні 0,72 у 2020 році, 0,83 у 2021 році, та 0,70 у 2022 році. Данна динаміка характеризує підприємство як фінансово стійке. Обернений до попереднього, показник фінансової залежності, згідно нормативу, повинен бути меншим за 2. Проведені розрахунки демонструють результат 1,38 у 2020 році, 1,40 у 2021 році та 1,29 у 2022 році. Даний показник демонструє на скільки відсоток рентабельності власного капіталу перевищує відсоток рентабельності активів підприємства. Зниження рівня фінансової залежності є позитивною тенденцією та означає посилення фінансової автономії.

Відповідність коефіцієнту фінансової стійкості підприємства нормативному значенню вказує на те, що підприємство мінімізує ризики втрати своєї платоспроможності при обмеженому доступі до короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів характеризує наскільки підприємство залежить від залученого капіталу. Протягом аналізованого періоду 1 гривня власних коштів еквівалентна 43 копійкам залученого капіталу. Данна тенденція вказує на відсутність дефіциту власних коштів.

Наступним етапом дослідження є аналіз оборотності капіталу підприємства. Для його оцінки використовують такі показники як:

- коефіцієнт оборотності власного капіталу;
- коефіцієнт оборотності активів;
- коефіцієнт оборотності оборотних активів;
- коефіцієнт оборотності запасів;
- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості.

Основні фактори які впливають на оборотність капіталу – це сума виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та розмір капіталу підприємства.

Розрахунок коефіцієнтів оборотності капіталу ПП «Калинський Ключ» представлені в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Коефіцієнти оборотності капіталу ПП «Калинський Ключ» за 2020-2022 роки

Показник	2020	2021	2022	2022 р. у % до 2021 р.
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,83	0,90	0,59	71,64
Коефіцієнт оборотності активів	0,58	0,71	0,45	77,84

Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,28	1,48	0,79	62,18
Коефіцієнт оборотності запасів	0,95	1,02	0,79	82,91
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	8,90	9,85	5,57	62,65

Джерело: розраховано автором на основі додатків А-В

Виходячи з проведених розрахунків рівень оборотності знаходиться на досить поганому рівні. Значення усіх коефіцієнтів щорічно зменшувалося. Данна тенденція унеможлиблює вивільнення оборотного капіталу та збільшує його потребу на підприємстві.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу характеризує як швидко відбувається оборот власного капіталу на підприємстві. Відносно 2020 року значення даного коефіцієнта знизилось 28,36% та становило 0,59.

Коефіцієнт оборотності активів, відповідно до коефіцієнту оборотності власного капіталу, також знизився. Порівнюючи значення 2022 та 2020 років зниження становило 22,16% зі значенням 0,45. Даний результат характеризується поганою ефективністю використання своїх ресурсів.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів знизився майже на 40% протягом аналізованого періоду та становив 0,79 станом на 2022 рік. Аналогічної тенденції зазнав і коефіцієнт оборотності запасів, результат 2022 року у розмірі 0,79 продемонстрував зниження на 17,09%.

Останнім коефіцієнтом є коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості. Не дивлячись на його зниження, на відміну від інших показників, його значення знаходиться на прийнятному рівні - 5,57, але, порівнюючи цей результат з аналогічним 2020 року, спостерігаємо зменшення на 37,35%.

Проведене дослідження демонструє небезпечну ситуацію для підприємства. Зниження показників оборотності капіталу, запасів і активів

призводить до появи фінансових проблем через неефективним використанням ресурсів підприємства. Результатом низької оборотності є ситуація у якій підприємство витрачає більше часу на повернення суми своїх вкладень та власних коштів, що відбивається на зниженні здатності фінансувати операційну діяльність підприємства. За даною тенденцією слідує потреба у залученні кредитних коштів та збільшення фінансового навантаження.

Відповідно до значень коефіцієнтів оборотності можна визначити період одного обороту на підприємстві. Дані показники розраховуються шляхом ділення 360 днів на коефіцієнт оборотності. Періоди оборотності капіталу ПП «Калинський Ключ» продемонстровані у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Періоди оборотності капіталу ПП «Калинський Ключ» за 2020-2022 роки

Показник	2020	2021	2022	2022 р. у % до 2021 р.
Період оборотності власного капіталу, днів	435,2	398,6	607,5	139,59
Період оборотності сукупних активів, днів	622,4	510,2	799,5	128,46
Період оборотності оборотних активів, днів	282,3	243,9	453,9	160,82
Період оборотності запасів, днів	378,3	351,5	456,3	120,61

Джерело: розраховано автором на основі додатків А-В

За досліджуваний період періоди оборотів капіталу приватного підприємства «Калинський Ключ» значно зросли. Дане явище сигналізує про значне зниження ефективності системи управління капіталом на підприємстві. Така тенденція свідчить про зниження масштабів діяльності підприємства або значне зростання запасів, які підприємство ніяк не реалізує. Уповільнений темп вивільнення капіталу призводить до збільшення потреби у залученні сторонніх ресурсів, що знижує ліквідність і фінансову гнучкість підприємства.

Період погашення дебіторської заборгованості характеризує ефективність підприємства у роботі зі своїми дебіторами. Даний показник показує терміни погашення клієнтами своїх зобов'язань. Відповідно до цього показника можна розрахувати термін операційного циклу на підприємстві. Завдяки ньому можна відстежити протягом якого періоду запаси підприємства реалізуються та перетворюються у гроші. Періоди погашення дебіторської заборгованості ПП «Калинський Ключ» відображені у таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

Періоди погашення дебіторської заборгованості ПП «Калинський Ключ» за 2020-2022 роки

Показник	2020	2021	2022	2022 р. у % до 2020 р.
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	40,4	36,7	64,6	159,61
Тривалість операційного циклу, днів	418,8	388,1	520,8	124,38

Джерело: розраховано автором на основі додатків А-В

За результатами таблиці 2.14 можна констатувати, що період погашення дебіторської заборгованості збільшився на 24 дні, а зальний час операційного циклу збільшився на 102 дні за рахунок оборотності запасів. Що не менш важливо, період інкасації протягом всього досліджуваного періоду більший за 30 днів, що вимагає негайної уваги від керівництва підприємства.

Таблиця 2.15

Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості ПП «Калинський Ключ» за 2020-2022 роки

Показник	2020	2021	2022	2022 р. у % до 2020 р.
Дебіторська заборгованість, тис.	3038,1	4430,8	5 666,30	186,51

грн				
Кредиторська заборгованість, тис. грн	11971,9	9234	20 685,30	172,78
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	3,94	2,08	3,65	92,64

Джерело: розраховано автором на основі додатків А-В

Протягом усього аналізованого періоду сума кредиторської заборгованості перевищувала суму дебіторської. Така тенденція викликана тим, що підприємство залучає більшу кількість кредитних коштів, ніж отримує їх від дебіторів, що несе за собою ризик потрапити до кризи ліквідності капіталу.

Останнім етапом стане дослідження рівня ефективності використання капіталу на підприємстві. Для проведення даного аналізу необхідно розрахувати ланку показників фінансової ефективності (таблиці 2.16 та 2.17).

Таблиця 2.16

**Ефективність використання основних засобів та оборотних активів
ПП «Калинський Ключ» за 2020-2022 роки**

Показник	2020	2021	2022	2022 р. у % до 2020 р.
Вартість основних засобів, тис. грн	25088,60	26461,20	24253,60	96,67
первісна вартість основних засобів, тис. грн	30437,70	34023,80	34092,80	112,01
знос основних засобів, тис. грн	5349,10	7562,60	9839,20	183,94
коефіцієнт зносу основних засобів	0,2	0,3	0,4	190,27
коефіцієнт придатності основних засобів	0,8	0,8	0,7	86,31
капіталовіддача, грн	1,03	1,39	1,16	112,17
Вартість оборотних активів, тис. грн	22440,90	27408,50	43554,80	194,09

коефіцієнт оборотності оборотних засобів	1,16	1,34	0,65	55,87
тривалість одного обороту, дні	282,27	243,98	453,94	160,82
Чистий прибуток, тис. грн	7798,60	13093,10	2951,40	x
Норма прибутку, %	16,41	24,31	4,35	x

Джерело: розраховано автором на основі додатків А-В

Станом на 2022 рік підприємство зазнало зниження вартості основних засобів. Зважаючи зростання їх первісної вартості, знос не дозволив сумі даного показника перевершити результат 2020 та 2021 років, і показав зменшення на 3,33%. Коефіцієнт зносу зростає з більшими темпами ніж коефіцієнт придатності, це свідчить про зношування основних засобів та зменшення їх функціональної придатності. Проте навіть враховуючи недостатній рівень модернізації основних засобів, капіталовіддача стабільно зросла на 12,7% протягом аналізованого періоду.

Вартим уваги є питання щодо використання оборотних активів підприємства, при збільшенні їх вартості на 94,09% підприємство не змогло збільшити їх оборотність яка зменшилась на 45,13% відносно показника 2020 року, а їх оборотність збільшилася на 171 день. Данна ситуація є критичною і потребує негайного втручання.

Через нестабільну ситуацію у країні у 2022 році прибуток ПП «Калинський Ключ» значно зменшився відносно минулорічних результатів, тим не менш, підприємство залишалось прибутковим протягом усього аналізованого періоду.

Для більш ретельного дослідження прибутковості варто розглянути показники рентабельності підприємства. Їх використовують як для оцінки господарської діяльності, так і для налагодження інвестиційної політики.

Показники рентабельності ПП «Калинський Ключ» за 2020-2022 роки

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Рентабельність активів	34,75	47,77	6,78
Рентабельність власного капіталу	22,11	28,35	6,05
Рентабельність продукції	42,97	55,28	11,72
Рентабельність продажів	30,69	36,05	10,52

Джерело: розраховано автором на основі додатків А-В

Найкращими показниками рентабельності стали результати 2021 року, за усіма ланками рентабельність перевищувала 20%, що демонструє оптимізацію організаційних процесів та виробництва.

Найнижчими виявились результати 2022 року. Кожен показник знизився майже у 5 разів. У зв'язку з військовою агресією російської федерації, робота сільськогосподарських підприємств значно ускладнилась, саме через це, збереження підприємством прибутковості демонструє хороший рівень адаптованості до критичних кризових ситуацій.

За результатами коефіцієнту рентабельності власних активів можна зробити висновок, що, станом на 2022 рік, кожна гривня залучених власних ресурсів генерує 6 копійок прибутку. У 2021 році результат був - 28 копійок. Чим вищий даний показник, тим більшу вартість на ринку має підприємство, що допомагає додатковий капітал у майбутньому.

Рентабельність активів вища за рентабельність капіталу, що свідчить про відсутність левериджу, підприємство функціонує за рахунок власного капіталу, не використовуючи залучений для підвищення його ефективності.

Зниження рівня рентабельності продукції підприємства, у реаліях ПП «Калинський Ключ», також свідчить і про зменшення отриманого підприємством прибутку. Рентабельність продажів слугує індикатором доходності від операційної діяльності і, аналогічно до усіх попередніх

показників, зазнала спаду у 2022 році, але залишилася у межах позитивних значень.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ НА ПРИКЛАДІ ПП "КАЛИНСЬКИЙ КЛЮЧ"

3.1 Регресійний аналіз впливу основних складових капіталу на дохід підприємства

Основним завданням, яке вирішується за допомогою регресійного аналізу, є визначення виду і характеру залежності між змінними, якими описується економічний процес, кількісних оцінок параметрів, які характеризують залежність та їхню статистичну стійкість. Завдяки отриманим результатам аргументують висновки щодо стану економічного процесу на сьогоднішній день і його розвиток у перспективі.

Суть регресійного аналізу полягає в визначенні певної величини як функції від змінних (незалежних факторів). Переважно функція визначається лінійною відносно конкретних параметрів, що обумовлюється найпростішим алгоритмом визначення її параметрів та найбільш логічною і наочною інтерпретацією отриманих результатів. Функціональна залежність, яку отримують використовуючи методи регресійного аналізу, є рівнянням регресії.

Система нормальних рівнянь має вигляд:

$$\begin{aligned}an + b\sum X &= \sum Y \\ a\sum X + b\sum X^2 &= \sum UX\end{aligned}$$

Параметри моделі:

Y – дохід (виручка) від реалізації продукції, млн грн;

X – вартість капіталу підприємства, млн грн.

Вихідні дані для розрахунку

X	Y	X ²	Y ²	XY	(Y-Y _x):Y	Y(X)	(Y-Y _x) ²	(Y-Y) ²	(X-X) ²
40,90	24,85	1672,51	617,44	1016,21	0,07	26,68	3,37	14,53	163,31
48,82	25,41	2383,70	645,83	1240,75	0,10	27,91	6,23	10,55	23,55
55,43	36,32	3071,93	1318,91	2012,86	0,20	28,93	54,55	58,61	3,06
69,56	28,06	4838,37	787,63	1952,14	0,11	31,12	9,32	0,36	252,26
214,70	114,64	11966,51	3369,81	6221,96	0,48	114,64	73,47	84,05	442,18

Джерело: розраховано автором

Рівняння регресії: $y = 0,767x - 8,262$

Параметри для рівняння регресії визначаються за методом найменших квадратів.

$$\bar{X} = \sum X_i : n = 214,70 : 4 = 53,68$$

$$\bar{Y} = \sum Y_i : n = 114,64 : 4 = 28,66$$

$$\bar{XY} = \sum X_i Y_i : n = 6221,96 : 4 = 1555,49$$

Вибіркові дисперсії:

$$S^2(X) = \sum X_i^2 : n - \bar{X}^2 = 11966,51 : 4 - 53,68^2 = 110,55$$

$$S^2(Y) = \sum Y_i^2 : n - \bar{Y}^2 = 798,06 : 4 - 28,66^2 = 21,01$$

Середньоквадратичне відхилення:

$$S(X) = \sqrt{S^2(X)} = 10,51$$

$$S(Y) = \sqrt{S^2(Y)} = 4,58$$

Розраховуємо показник тісноти зв'язку, а саме вибірковий лінійний коефіцієнт кореляції, який розраховується за формулою:

$$r_{xy} = (\bar{XY} - \bar{X} \bar{Y}) : (S(X) S(Y)) = 0,861$$

Зв'язок між значеннями функції і незалежних змінних (коефіцієнт кореляції) виявляє ступінь тісноти зв'язку між досліджуваними ознаками. Лінійний коефіцієнт кореляції приймає значення від -1 до +1. Зв'язки між ознаками можуть бути слабкими та сильними (тісними). Їхні критерії оцінюються за шкалою Чеддока: 0 - зв'язок відсутній; 0,1 - 0,29 - слабкий; 0,3 -

0,49 - помірний; 0,5 – 0,69 - значний; 0,7 – 0,89 - сильний; 0,9 – 0,99 – дуже сильний; 1 – функціональний.

У нашому випадку зв'язок між ознакою Y та фактором X сильний і прямий.

Лінійне рівняння регресії (оцінка рівняння регресії) буде мати вигляд:

$$Y_x = r_{xy} \frac{X - \bar{X}}{S(X)} S(Y) + \bar{Y} = 0,886X - 14,025$$

Коефіцієнт $b = 0,886$ показує середню зміну результативного показника (в одиницях вимірювання Y) з підвищенням або зниженням величини фактора X на одиницю його вимірювання. В наведеному прикладі зі збільшенням на 1 одиницю Y змінюється в середньому на 0,89. Коефіцієнт $a = -14,025$ формально показує прогнозований рівень Y , але тільки в тому випадку, якщо $X = 0$ знаходиться близько до вибірових значень. Якщо $X = 0$ знаходиться далеко від вибірових значень X , то буквальна інтерпретація може призвести до невірних результатів, і навіть, якщо лінія регресії досить точно описує значення вибірки, що спостерігається, немає гарантій, що таке буде при екстраполяції вліво або вправо.

Підставивши в рівняння регресії відповідні значення X , можна визначити вирівняні (передбачені) значення результативного показника $Y(X)$ для кожного спостереження.

Коефіцієнти регресії небажано використовувати для безпосередньої оцінки впливу факторів на результативну ознаку в тому випадку, якщо існує відмінність одиниць вимірювання результативного показника Y і факторної ознаки X . Для цього обчислюють коефіцієнти еластичності та бета-коефіцієнти.

Середній коефіцієнт еластичності E визначає, на скільки відсотків в середньому зміниться результат від своєї середньої величини при зміні фактора X на 1% від свого середнього значення.

Для визначення коефіцієнту еластичності використовують формулу:

$$E = bX : \bar{Y} = 1,485$$

Коефіцієнт еластичності більше 1. Отже, при зміні X на 1%, Y зміниться на 1,485%.

Бета-коефіцієнт показує, на яку частину величини свого середнього квадратичного відхилення зміниться в середньому значення результативної ознаки при зміні факторної ознаки на величину її середньоквадратичного відхилення при фіксованому на постійному рівні значенні інших незалежних змінних:

$$\beta = b_i S(X) : S(Y) = 0,977$$

Тобто, збільшення X на величину середньоквадратичного відхилення S_x призведе до збільшення середнього значення Y на 0,977 середньоквадратичного відхилення S_y .

Оцінимо якість рівняння регресії за допомогою помилки абсолютної апроксимації, тобто середнього відхилення розрахункових значень від фактичних:

$$A = \frac{\sum |y_i - y_{x_i}|}{n} 100 \% = 0,48/4 * 100\% = 12\%$$

Оскільки помилка менше 15%, то це рівняння можна використовувати як регресію.

Завдання дисперсійного аналізу полягає в аналізі дисперсії залежною змінною:

$$\sum (y_i - y_{cp})^2 = \sum (y(x) - y_{cp})^2 + \sum (y - y(x))^2,$$

де $\sum (y_i - y_{cp})^2$ – загальна сума квадратів відхилень;

$\sum (y(x) - y_{cp})^2$ – сума квадратів відхилень, яка зумовлена регресією;

$\sum (y - y(x))^2$ – остаточна сума квадратів відхилень.

Теоретичне кореляційне відношення для лінійного зв'язку дорівнює коефіцієнту кореляції r_{xy} . Для будь-якої форми залежності тіснота зв'язку визначається за допомогою множинного коефіцієнта кореляції:

$$R = \sqrt{1 - \frac{\sum (y_i - y_x)^2}{\sum (y_i - y)^2}} = 0,9774$$

Даний коефіцієнт є універсальним, оскільки відображає тісноту зв'язку та точність моделі, а також може використовуватися за будь-якої форми зв'язку

змінних. При побудові однофакторної кореляційної моделі коефіцієнт множинної кореляції дорівнює коефіцієнту парної кореляції r_{xy} .

Коефіцієнт детермінації показує частку варіації результативної ознаки, пояснену варіацією факторної ознаки. Найчастіше, даючи інтерпретацію коефіцієнта детермінації, його відображають у відсотках.

$$R^2=0,9553$$

У нашому дослідженні більше, ніж у 95,5% випадків зміни X призводять до зміни Y. Інші зміни Y пояснюються факторами, не врахованими у моделі.

Для аналізу точності визначення оцінок коефіцієнтів регресії визначають незміщену оцінку дисперсії збурень:

$$S^2_y = \frac{\sum(y_i - y_x)^2}{n - m - 1} = \frac{73,47}{4 - 1 - 1} = 36,735 - \text{непояснена дисперсія (міра розкиду}$$

залежної змінної навколо лінії регресії).

$S_y = \sqrt{S^2_y} = \sqrt{36,735} = 6,061$ - стандартна помилка оцінки (стандартна помилка регресії).

S_a - стандартне відхилення випадкової величини a.

$$S_a = S_y \frac{\sqrt{\sum X^2}}{n S(x)} = 4,58 * \frac{\sqrt{11966,51}}{4 * 10,51} = 11,923$$

S_b - стандартне відхилення випадкової величини b.

$$S_b = \frac{S_y}{\sqrt{n S(x)}} = \frac{4,58}{\sqrt{4 * 10,51}} = 0,218$$

Економічне прогнозування з урахуванням побудованої моделі передбачає, що зберігаються раніше існуючі взаємозв'язки змінних.

За результатами проведених розрахунків можна зробити наступні висновки.

Аналіз залежності доходу від капіталу виявив наявність сильного прямого зв'язку.

Значення коефіцієнта рівняння регресії визначає коефіцієнт збільшення змінної Y при збільшенні X на одиницю відносно середнього. Отже, із зростанням витрат на необоротні та оборотні активи на 1 тис. грн дохід підприємства збільшиться на 886 грн.

Коефіцієнт еластичності показує, на скільки відсотків зміниться в середньому результативна ознака (Y) при зміні факторної ознаки (X) на 1%. У нашому випадку аналіз кореляційно-регресійного зв'язку виявив, що збільшення вартості необоротних та оборотних активів на 1% призводить до збільшення доходу підприємства на 1,5% відносно середніх значень у вибірці.

3.2 Шляхи оптимізації структури капіталу підприємства

Дослідження поняття капіталу дозволяє дійти висновку, що основний вплив на формування ринкової вартості підприємства, його цінність та фінансову стійкість має процес управління та оптимізації його капіталу. В умовах сьогодення на вітчизняних підприємства не приділяється достатня увага даному ключовому питанню. У реаліях українських підприємств капітал розподіляється згідно поточних потреб у фінансуванні конкретних ланок, а не інвестуванню у стратегію його довгострокового розвитку. У результаті відсутності довгострокового інвестиційного планування, стратегія майбутнього розвитку не корелює з бізнес стратегією, і, відповідно, підприємство не забезпечує собі стабільного довгострокового зростання своєї ринкової вартості. Висновком з подібної тенденції є потреба у налагодженні політики довгострокового фінансування підприємства та його узгодження з поточною стратегією його розвитку.

Залучення капіталу вимагає використання конкретних фінансових інструментів, планування грошових надходжень і видатків, ефективного ризикменеджменту. Одним із найважливіших показників якості управління капіталом є ступінь оптимальності його структури, що є фактором мінімізації вартості капіталу, необхідного для фінансування довгострокового розвитку компанії. Взагалі, структура капіталу (що є важливим стратегічним параметром компанії) характеризує комбінацію (співвідношення) джерел боргового і власного фінансування, необхідних для реалізації ринкової стратегії компанії. Занадто низька частка залученого капіталу фактично означає, що компанія не

використовує додаткове джерело фінансування, (що збільшує вартість капіталу та необхідну норму доходності майбутніх інвестицій). З іншого боку, значна частка залучених коштів у структурі капіталу підвищує вірогідність настання стану неплатоспроможності та, відповідно, збільшує ризики для інвестора, що також підвищує необхідну норму доходності. [25, 30].

У реаліях українського сьогодні, рівень управління капіталом підприємства користується спрощеним підходом до формування, адаптації та оптимізації структури фінансових джерел, що, часто, не дозволяє коректно оцінити вплив важливих факторів на його капітал. Як приклад, можна зазначити, що такі показники як коефіцієнти автономії, ліквідності та фінансової стійкості відносять до характеристики фінансової стійкості, а не показників оцінки структури капіталу підприємства. Данна тенденція викликана загальною думкою, що співставлення власного капіталу та залучених коштів є показником фінансової стійкості та платоспроможності.

Таким чином, структура капіталу підприємства формується за рахунок як внутрішніх, так і зовнішніх джерел, що обумовлюється як особливостями фінансового розвитку власне самого підприємства, так і фінансового ринку країни.[54 с. 287]

Одним із важливих факторів, впливаючих на точну оцінку стану капітальної вартості підприємства є факт недостовірності бухгалтерського обліку. Фінансовий аналіз напряму залежить від даних, відображених у фінансовій звітності та бухгалтерському обліку досліджуваного підприємства, а при наявності на балансі підприємства сумнівних боргів або матеріалів низької ліквідності при нераціонально високій їх балансній вартості, дослідити реальну картину стану капіталу на підприємстві є досить важким завданням.

Інша типова проблема існуючої системи фінансової звітності пов'язана з балансовою вартістю основних засобів. Внаслідок інфляції та індексацій вартість основних фондів, що відображається у балансі українських підприємств, часто не відповідає реальній вартості. Це створює суттєві проблеми у процесі аналізу показників рентабельності, структури капіталу і

оцінки акцій підприємства, адже, наприклад, підприємство із значною часткою власного капіталу у фінансовій структурі насправді виявляється неплатоспроможним [25, 33].

З приводу даного питання існує багато наукових досліджень, зокрема Подольська В. О. у своїй праці охарактеризувала оптимізацію структури капіталу як – «співвідношення між власним і позиковим капіталом, при якому забезпечується найефективніша пропорційність між дохідністю та фінансовою стійкістю підприємства» [16, с. 314]. Серед наукових праць найбільш оптимальним відношенням власного та залученого капіталу є 80% власного капіталу до 20% залученого.

Для досягнення оптимальності структури залученого та власного капіталу існують наступні способи:

- розмір статутного капіталу повинен бути затверджений згідно чинного законодавства та відповідати нормативно правовим актам;
- для оптимальності відношення власних і залучених ресурсів необхідно розробити раціональну стратегію розвитку підприємства та правильно оцінити його фінансові можливості.

Відповідно до проведеного дослідження, можна зробити висновок що для оптимізації структури капіталу необхідно проводити пошук економічно вигідних у довгостроковій перспективі рішень, вчасно їх затверджувати та ефективно впроваджувати у адміністративно-виробничий процес діяльності підприємства.

Підприємствам необхідно активно користуватися досягненнями науково-технічного прогресу впроваджуючи їх у свою діяльність. Активне використання науково-технічного прогресу сприяє нарощуванню темпів обігу виробничих фондів підприємства. Своєчасне оновлення своєї виробничої бази є важливим фактором для запобігання їх зносу.

Сучасні темпи розвитку сільськогосподарського виробництва потребують якісно нових технічних засобів. Основними якісними вимогами, які висувають керівники господарств до технічних засобів, є продуктивність, надійність,

довговічність, ремонтпридатність, мобільність, а також можливість виконання технологічних операцій згідно з вимогами технологій. Ефективне ведення сільськогосподарського виробництва можливе лише за умови достатнього рівня забезпеченості основними засобами, їх якісного стану, а також здійснення постійної модернізації та оновлення, що передбачає їх постійний рух на підприємстві. Виникає необхідність оновлення активної частини основних засобів та будівництво нових об'єктів, які дозволять створити умови для застосування більш ефективних технологій [60 с. 18].

Капітал та його структура має прямий вплив на результати фінансової діяльності підприємства. Рентабельність активів та власного капіталу, рівень фінансової стійкості та платоспроможності а також усі фінансові ризики є факторами які на пряму залежать від ефективності структури капіталу підприємства.

Приватне підприємство «Калинський Ключ» має ряд проблем, спричинених різними чинниками. Одним з ключових факторів є низькі показники оборотності підприємства. Низька оборотність може бути спричинена низкою факторів, одними з них є слабкий попит на продукцію або висока конкуренція на ринку. Данні фактори спричиняють зниження рівня реалізації продукції, акумуляції запасів підприємства та збільшення термінів повернення дебіторської заборгованості. Станом на 2022 рік підприємство має рівень рентабельності активів на рівні 6,78%, це свідчить про те, що вкладені у підприємство кошти не приносять достатнього прибутку. Для вирішення данної проблеми необхідно впроваджувати заходи щодо підвищення ефективності використання капіталу і покращенню його фінансового становища.

3.3 Заходи щодо підвищення ефективності використання капіталу

За результатами дослідження можна зазначити, що приватне підприємство «Калинський Ключ» має можливість розвивати свій інвестиційний потенціал. Для досягнення цієї мети підприємству необхідно

розширювати свою виробничу базу використовуючи власний капітал і довгострокові кредити.

Досліджуване підприємство має достатній рівень власних ресурсів для забезпечення формування оборотного капіталу завдяки власним коштам.

Посилаючись на проведені розрахунки, підприємство має можливість фінансувати 52% оборотного капіталу за рахунок своїх власних ресурсів (коефіцієнт оборотності дорівнює 0,52). І хоча значення цього показника вище за норматив, доцільним є збільшувати кількість своїх особистих засобів для того, щоб зменшувати залежність підприємства від залученого капіталу та укріплювати його фінансову стабільність. Заходами які можуть посприяти до збільшенню фінансової незалежності можуть бути такі дії як: оптимізація структури активів підприємства, збільшення відсотку вкладів чистого прибутку у підприємство, скоротити запаси та прискорити та прискорити обіг дебіторської заборгованості. Данні заходи зможуть зменшити залежність від зовнішнього капіталу, збільшивши частку власного капіталу в покритті оборотних активів.

Кінцевою ціллю функціонування кожного підприємства є отримання прибутку. Оцінити наскільки вигідним є ведення діяльності підприємства є показник рентабельності. На приватному підприємстві «Калинський Ключ» протягом 2020-2022 років ситуація не була стабільною, ситуація коливалась відносно аналізованих років. Якщо обговорювати довоєнний період, протягом 2020 та 2021 року рентабельність підприємства зростала у досить швидкому темпі, рентабельність продукції, наприклад, збільшилась на 12%, а рентабельність власного капіталу та активів на 6% та 12% відповідно. Такий приріст є результатом високої ефективності ведення діяльності підприємства. Проте у 2022 році, у зв'язку з воєнною агресією росії, ведення діяльності значно ускладнилось, оскільки агресія спричинила низку серйозних труднощів для сільськогосподарського сектору. Бойові дії призвели до знищення або пошкодження полів, техніки та інфраструктури, що значно зменшило виробничі можливості. Крім того, порушилися логістичні ланцюги,

ускладнився доступ до ринків збуту, а також зросли витрати на транспортування та зберігання продукції. У багатьох регіонах виник дефіцит трудових ресурсів через мобілізацію та евакуацію населення, а також зросли витрати на безпеку та охорону підприємств і персоналу. Відповідно до важких для ведення діяльності умов рентабельність підприємства значно знизилась. Рентабельність власної продукції закріпилась на рівні 11%, що демонструє зменшення даного показника на 43% відносно результатів 2021 року. Тим не менш підприємство залишилось прибутковим та продовжило свою діяльність із позитивними результатами.

Для відновлення процесу своєї діяльності, збільшення прибутковості та рентабельності підприємству необхідно провести низку певних оздоровчих заходів. Основним завданням є оптимізація витрат на підприємстві.

Для повномірної оцінки витрат необхідно розуміти ключові фактори, на ці витрати впливають:

- продуктивність праці повинна бути відповідною до затрачених на неї коштів;
- стан бюджетування та фінансового обліку підприємства;
- оптимізована структура оборотного капіталу, оптимальне співвідношення власних і позикових коштів;
- стрімкі темпи оборотності оборотного капіталу;
- аналіз витрат підприємства, для виявлення їх непродуктивної частини та їх подальшого скорочення.

Впровадження різних заходів з приводу перерахунку норм виробітку та застосуванню різних мотиваційно-заохочувальних заходів дозволять підприємству підвищити продуктивність праці своїх підлеглих.

При збільшенні обсягу виготовленої продукції за рахунок збільшеної продуктивності праці, керівництво повинно налагодити оптимальну систему збуту цієї самої продукції для запобігання ситуації, у якій підприємство почне акумулювати запаси, через неможливість їх реалізувати (відповідно до стану продажів ПП «Калинський Ключ» у 2022 році). Нарощування обсягу

виготовленої продукції у такому випадку буде забирати гроші підприємства, а не приносити їх. Щоб уникнути накопичення запасів і налагодити ефективну систему збуту на підприємстві, керівництву варто розглянути кілька стратегічних заходів. По перше, варто провести аналіз ринку для визначення найбільш перспективних каналів збуту та укласти договори з надійними партнерами для розширення мережі реалізації. По друге, впровадження більш гнучкої системи цін може підвищити конкурентоспроможність та привабливість товару для споживачів.

З приводу аналізу власного капіталу, варто зазначити, що показник капіталовіддачі на підприємстві зріс. Загалом сума власного капіталу щорічно збільшувалась. Для забезпечення ефективності використання власного капіталу необхідно звернути увагу на структуру власного капіталу підприємства, зокрема, провести варіантний аналіз, який дасть змогу проаналізувати, за якого співвідношення власного та залученого капіталу показники рентабельності будуть найвищими, що в свою чергу буде позитивним в діяльності підприємства, оскільки в майбутньому за рахунок нерозподіленого прибутку можна буде додати до суми власного капіталу. Крім того, необхідно оцінити та проаналізувати витратні статті балансу підприємства. Основну увагу при цьому необхідно приділити питанням ресурсозбереження: впровадженню прогресивних норм, нормативів і ресурсозберігаючих технологій, використанню вторинної сировини, організації діючого обліку і контролю за використанням ресурсів, вивченню і впровадженню передового досвіду в здійсненні режиму економії, матеріального і морального стимулювання працівників за економію ресурсів і скорочення непродуктивних витрат і втрат.

Ключовим питанням у процесі аналізу ефективності використання власного капіталу є оптимізація його структури. Одним із способів покращення використання власного капіталу є використання максимально можливої кількості власних джерел фінансових ресурсів (прибуток та амортизаційні відрахування) у його діяльності. Для збільшення чистого прибутку підприємствам необхідно прискорювати свою оборотність та підвищувати

рівень рентабельності власного капіталу. Збільшити обсяги фінансування за рахунок амортизаційних відрахувань можна за рахунок застосування прискореної амортизації основних засобів. Залучення капіталу за рахунок зовнішніх джерел повинен проводитися з урахуванням вартості залученого капіталу.

Тому ефективне управління капіталом на підприємстві значною мірою залежить від впровадженої системи оцінки та методів його аналізу. Аналіз власного капіталу передбачає всебічне дослідження того, наскільки ефективно компанія формує та використовує свої ресурси. Це дозволяє виявляти приховані можливості для покращення управління капіталом і сприяє стабільному розвитку підприємства, забезпечуючи оптимальні фінансові результати й підвищуючи конкурентоспроможність на ринку.

ВИСНОВКИ

Аналіз підприємницької діяльності приватного підприємства «Калинський Ключ» дозволяє сформулювати наступні заключення:

1. Дослідження поняття капіталу підприємства дозволяє класифікувати капітал як ресурси підприємства, які використовуються для проведення функціональної діяльності підприємства та формування прибутку. Дослідження його динаміки дозволяє визначити поточний стан підприємства, оцінити раціональність прийнятих рішень та спрогнозувати майбутній вектор запровадження змін. Капітал є індикатором ринкової вартості підприємства.
2. На основі аналізу ефективності використання капіталу підприємства розробляються заходи, спрямовані на покращення управління цими ресурсами. Це включає більш розумне розподілення доходів, що в кінцевому підсумку позитивно впливає на економічні показники та збільшує ринкову вартість компанії.
3. Дохід ПП «Калинський Ключ» у 2022 році становив 28064,70 тисяч гривень, динаміка за 2020-2022 рік показала зниження доходності відносно показника 2021 року (36316,80 тисяч гривень), проте більша за результат 2020 року (25513,20 тисяч гривень). Приріст показника 2022 року відносно 2020 склав 10,43%. Витрати підприємства, у свою чергу, зростали більш швидкими темпами, у 2022 році вони становили 25187,70 тисяч гривень, відносно показника 2021 року вони зросли на 38,77%. Пандемія коронавірусу не повпливала на діяльність підприємства і протягом 2020-2021 року воно у стабільному темпі нарощувало свою ефективність. Хоча підприємство залишилось прибутковими, початок війни в Україні значно знизив темп його розвитку.
4. Найбільшою часткою пасиву балансу виступив власний капітал підприємства. На кінець 2022 року він становив 48787,90 тисяч

гривень, з питомою вагою 70,14% від загальної маси пасиву. Значних коливань власний капітал майже не зазнав, відносно 2021 року приріст становив 5%.

5. Протягом усього аналізованого періоду підприємство не мало на своєму балансі ніяких довгострокових зобов'язань та забезпечень. Поточні зобов'язання, у свою чергу, зросли вдвічі у 2022 році, порівнюючи їх з результатами минулих періодів, та становили 20756,8 тисяч гривень.
6. Загалом, баланс підприємства збільшився на 42,47% у 2022 році за рахунок значного збільшення оборотних активів підприємства. У загальній структурі капіталу, власний капітал займає 70,14%, а залучений - 29,86%, що характеризує підприємство як фінансово стійке.
7. Приватне підприємство «Калинський Ключ» є достатньо ліквідним, виходячи з розрахунків коефіцієнтів загальної, абсолютної та швидкої ліквідності. Усі показники знаходяться у межах нормативних значень, хоча у 2022 році зазнали зменшення. Данна тенденція свідчить про достатню кількість сформованих за власний рахунок вільних ресурсів.
8. Протягом аналізованого періоду підприємство зазнало значного зниження своєї оборотності. У середньому, станом на 2022 рік, усі коефіцієнти оборотності знизилися на 30%, така ситуація є достатньо вагомою, та вимагає оперативного втручання.
9. Розглядаючи показники рентабельності підприємства слід вказати, що протягом за період між 2020 та 2021 року дані показник активно зростали і становили в середньому 40%. Підприємство активно вело свою господарську діяльність, збільшувало свою прибутковість з відносно невеликим збільшенням витрат. Проте у 2022 році, через початок війни, рентабельність підприємства значно знизилась до 8,76% в середньому по всіх показниках. Рентабельність активів підприємства більше, за рентабельність її власного капіталу. Виходячи із складної

економічної ситуації підприємство використовує позичковий капітал для підтримання ефективності власного.

10. Був проведений регресійний аналіз залежності доходу підприємства від розміру його капіталу. Після проведення дослідження було визначено, що збільшення вартості необоротних та оборотних активів на 1% призводить до збільшення доходу підприємства на 1,5%.
11. Для вирішення питання низької оборотності ПП «Калинський Ключ» були запропоновані заходи по оптимізації запасів підприємства та скорочення його дебіторської заборгованості. Швидка реалізація даних заходів допоможе підприємству адаптуватися до складних умов та підвищити ефективність своєї діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексейчук О. С. Фінансові аспекти формування та використання капіталу підприємства. Нац. Ун. «Острозька академія», - 2020. 168 с.
2. Базецька Г. І. Конспект лекцій з курсу «Фінансова діяльність підприємства» / Г. І. Базецька; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, - 2015. – 200 с.
3. Благодир Л. М., Мотрук Д. А. Структура капіталу сучасного підприємства та її особливості. Вінницький національний технічний університет. - 2023. Посилання на інтернет ресурс: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/37346/127206.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
4. Бровко Л. І., Юрченко А. А., Королькова Т. В., Оптимізація оборотних активів та їх вплив на діяльність підприємства. Інвестиції: практика та досвід. №2. 2021.С. 16-22. Посилання на інтернет ресурс: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2021/5.pdf
5. Валюх А. В., Зайцев О. В. Аналіз та напрями покращення фінансового стану підприємств України. Інфраструктура ринку. 2019. № 28. URL: <https://www.marketinfr.od.ua/uk/28-2019>
6. Варченко О.М., Оптимізація структури капіталу як інструмент управління вартістю молокопереробних підприємств. Економіка та управління АПК. 2021.С. 111-124. Посилання на інтернет ресурс:https://economyeneg.btsau.edu.ua/sites/default/files/visnyky/economika/varchenko_o_artimonova_i_kholodenko_n_1_2021.pdf
7. Воробйова Н. П., Музиченко Р. О. Аналіз фінансового стану підприємства: сутність і необхідність. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Серія: Економіка та менеджмент. 2017. № 13. С. 116–123.
8. Ганін В., Філатова М., Контроль та аналіз оборотних активів підприємства та шляхи їх удосконалення. Молодий вчений. № 75. 2019.

- С. 119 123. Посилання на інтернет ресурс:
[URL:https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/1336/1305](https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/1336/1305)
9. Грабовський І. С. Управління позиковим капіталом підприємств. Східна Європа: економіка, бізнес, управління. Випуск №3(20). – 2019. С. 171-175.
 10. Грешко Р. І. Капітал підприємства та фактори, які визначають його структуру. Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід №4. – 2024. С. 92-98.
 11. Гук О. В. Щодо економічної безпеки аграрного підприємства в умовах військового стану. Економіка і управління бізнесом. Том 14, №4 – 2023. С. 97-113.
 12. Гуріна Н. В. Власний капітал підприємства: економічна сутність, проблеми обліку та шляхи його удосконалення. Економіка та суспільство. Випуск №33. – 2021. Посилання на інтернет ресурс:
<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/973/931>
 13. Гуцаленко Л.В., Альошин В.Є. Концептуальні засади принципу безперервності діяльності підприємства в умовах невизначеності. Економіка і управління бізнесом. Том 14, №2 – 2023. С. 5-20.
 14. Дмитрук В.О. Сутність категорії «Капітал підприємства» відповідно до сучасних досліджень в цій сфері. Ефективна економіка №5. – 2020
Посилання на інтернет ресурс:
http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/101.pdf
 15. Домбровська С. О. Структура капіталу підприємства: сучні проблеми та парадигма розвитку: монографія. «Діса плюс». 2020. 256 с.
 16. Спіфанова І. Ю., Стемблевська О. Г. Сучасні підходи до аналізу ефективності оптимізації структури капіталу підприємств України. Економіка і Суспільство, випуск 7, - 2016 – с. 313-319.
 17. Журавльова Т. О., Формування фінансових ресурсів підприємства в умовах кризи. Економіка та держава. 2020. № 3. С. 42-45. Посилання на інтернет ресурс: http://www.economy.in.ua/pdf/3_2020/10.pdf

18. Зозуляк М. М., Зубака Р. В. Сучасні підходи до аналізу та аудиту фінансової звітності підприємства. Міжнародний науковий журнал «ОСВІТА І НАУКА». Випуск №2 (35), 2023. С. 309-314.
19. Кисіль Я.С., Кисіль М.С., Тітенко З.М. Рентабельність як основний показник управління активами підприємства. Молодий вчений. 2023. Випуск №9(121). С. 18-21.
20. Косарева І. П, Великий Ю. М. Теоретичні основи систематизації поняття «оборотний капітал» та характеристика його складових елементів. Економіка і суспільство. Випуск №16. – 2018. С. 382-388.
21. Кремень В. М. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2020. № 11. С. 19- 22. Посилання на інтернет ресурс: <https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16697/1>.
22. Кудіна І.О., Старченко О. С. Власний капітал підприємства як економічна категорія та його облік. Класичний приватний університет. 2017. Випуск 5. С. 346-351.
23. Курочкіна О. К. Рентабельність підприємства як основний показник ефективності його діяльності. ЛОГОΣ. ONLINE. 2020. Випуск №16. С. 1-5.
24. Кучменко В. О., Економічна сутність поняття капіталу підприємства та його структури. Економічний вісник університету. 2017. - Вип. 33(1). - С. 232-237.
25. Лаврик О. Є. Оптимізація структури капіталу як фактор довгострокового зростання ринкової цінності бізнесу. Облік і фінанси АПК: освітній портал. - 2021. Посилання на інтернет ресурс: <https://magazine.faaf.org.ua/optimizaciya-strukturi-kapitalu-yak-faktor-dovgostrokovogo-zrostannya-rinkovoi-cinnosti-biznesu.html>
26. Лагун М. І. Методичні аспекти аналізу платоспроможності підприємства. Формування ринкових відносин в Україні. 2018. № 2 (57). С. 53-57.

27. Левкович О. В., Воробйова А. О. Аналітичні основи ліквідності та платоспроможності підприємства. Ефективна економіка. 2022. Випуск №5. Посилання на інтернет ресурс: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2022/78.pdf
28. Левкович О. В., Калашнікова О. М. Фінансова стійкість як передумаво інноваційного розвитку підприємства. Ефективна економіка. 2021. Випуск №4. Посилання на інтернет ресурс: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2021/78.pdf
29. Лопатовська О. О. Ліквідність та платоспроможність в контексті фінансового управління діяльністю підприємства. Вісник ХНУ №1: Економічні науки. – 2022. С 118-134.
30. Лукбей Н. П. теоретичні засади управління капіталом підприємства. Менеджмент та підприємництво в Україні. 2019. С. 38-45.
31. Микчак Н. О. Сутність необоротних активів, утримуваних для продажу: облікова та економічна точки зору. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. Випуск №17. С. 14-19.
32. Науменкова С. В. Використання методів фундаментального аналізу в процесі оцінки фінансового стану підприємства. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. - 2020. № 12. С. 54-65.
33. Нечипоренко А. В., Рибалкіна А. О., Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. Ефективна економіка. 2020. № 1. С. 1-7.
34. Новіченко Л. С. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ. Вісник Хмельницького національного університету. 2021. Випуск № 5. С. 254-259.

44. Салькова І. Ю. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства. *Економіка і суспільство*. Випуск №16. – 2018. С. 790-794.
45. Смирна О. В., Ізмайлова Н. В. Сучасний стан та проблеми формування капіталу українських підприємств в умовах кризових явищ. *Ефективна економіка*. 2022. №1. Посилання на інтернет ресурс: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2022/94.pdf
46. Стащук О. В. Фінансовий менеджмент : конспект лекцій – К. «Вежа», 2021. 109 с.
47. Степаненко О. І. Аналіз рентабельності підприємства та шляхи її підвищення в умовах економічної нестабільності. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2022. Випуск №75. С. 93-101.
48. Степаненко, О. І. Необоротні активи підприємства, їх економічна природа та роль в діяльності суб'єкта господарювання. *Scientific Collection «InterConf+»*. 2024. №. 42(189). С. 143-56.
49. Тараненко, О. О. Череп, А. В. Ефективність використання оборотних активів агропромисловими підприємствами. *Економіка та суспільство*, 2023. Випуск №57. Посилання на інтернет ресурс: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3193/3116>
50. Чайка Т. Ю. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом, урахування фінансових і виробничих особливостей підприємства під час здійснення коефіцієнтного аналізу ліквідності. *Економіка і суспільство*. Випуск №15. 2018. С. 900-908.
51. Чепка В. В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. *Економіка і суспільство*. 2017. № 12. С. 649-655.
52. Чередніченко, О. О. Ефективність діяльності підприємств аграрного сектору в сучасних умовах. *Інтернет-конференції ХНУМГ ім. ОМ Бекетова*. 2023.
53. Чемчикаленко Р.А., Майборода О.В., Дьякова Ю.Ю. Напрями підвищення ефективності оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск №12. С. 642-648.

- 54.Щербань О. Д., Невдачина О. І. Теоретичні аспекти визначення сутності та структури капіталу підприємства. Приазовський економічний вісник. 2019. № 3. С. 284-289. Посилання на інтернет ресурс: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/3_14_uk/49.pdf
- 55.Щербань О.Д., Струкова М.О. Визначення категорії «власний капітал підприємства». Економіка і суспільство. 2017. №9. С. 736-739.
- 56.Югас Е. Ф., Олексик О.І. Економічна сутність та види капіталу підприємств. – К. Серія Економіка. Випуск 2(43), - 2015 - с. 63-67.
- 57.Ivakhnenkov, S. (2022). Підходи до дослідження рентабельності підприємств в умовах воєнної економіки. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*, 7(1). С. 48–53.
- 58.Kachula S., Pohorelov B. LIQUIDITY AS A CHARACTERISTIC OF THE FINANCIAL CONDITION OF AN AGRICULTURAL ENTERPRISE. *Агросвіт*. 2022. Випуск №22. С. 40-45.
- 59.L Bal-Prylypko, O Cherednichenko, L Stepasyuk and Z Titenko (2023). Profit as a main factor in forecasting agricultural business development. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, Volume 1150, 9th International Scientific Conference on Sustainability in Energy and Environmental Science 21/06/2022 - 24/06/2022*
<https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1755-1315/1150/1/012008> DOI 10.1088/1755-1315/1150/1/012008
- 60.Nehoda, Y. ОЦІНКА ТА ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ. У НОМЕРІ. *Агросвіт* №15. 2019. С. 14-19.
- 61.Stepasyuk L., Cherednichenko O., Volkova N., Svitlychna A., Mykhailova O. The cost recovery in the cultivation of different sunflower seed hybrids. *BIO Web of Conference* 114, 01016. 2024. P. 1-10.
<https://doi.org/10.1051/bioconf/202411401016> URL: https://www.bioconferences.org/articles/bioconf/pdf/2024/33/bioconf_icabe2024_01016.pdf

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 5 розділу I)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди		
ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "КАЛИНСЬКИЙ КЛЮЧ"	за ЄДРПОУ	2021	01	01
Територія <u>ХМЕЛЬНИЦЬКА</u>	за КОАТУУ	33409788		
Організаційно-правова форма господарювання <u>приватне підприємство</u>	за КОПФГ	6822484802		
Вид економічної діяльності <u>Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур</u>	за КВЕД	120		
Середня кількість працівників, осіб <u>27</u>		01.11		
Одиниця виміру: <u>тис. грн. з одним десятковим знаком</u>				
Адреса, телефон <u>с. КАЛИНЯ, КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ РАЙОН, ХМЕЛЬНИЦЬКА обл., 32354</u>		51588		

I. Баланс на 31 грудня 2020 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	21 820,2	25 088,6
первісна вартість	1011	25 732,1	30 437,7
знос	1012	(3 911,9)	(5 349,1)
Довгострокові біологічні активи	1020	824,0	1 273,6
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	20,1
Усього за розділом I	1095	22 644,2	26 382,3
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	14 156,9	17 719,2
у тому числі готова продукція	1103	4 255,8	5 278,1
Поточні біологічні активи	1110	591,2	749,3
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 770,6	3 000,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	25,2	37,3
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	708,2	934,3
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	18 252,1	22 440,9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	40 896,3	48 823,2

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0,1	0,1
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	27 468,6	35 267,1
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	27 468,7	35 267,2
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	2 150,5	1 490,0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	4 920,2	10 150,3
товари, роботи, послуги	1615	6 031,7	1 289,7
розрахунками з бюджетом	1620	297,9	531,9
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	27,3	94,1
Усього за розділом III	1695	13 427,6	13 556,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	40 896,3	48 823,2

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2020 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	25 413,2	24 848,4
Інші операційні доходи	2120	536,0	1 093,4
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	25 949,2	25 941,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(15 167,9)	(18 710,6)
Інші операційні витрати	2180	(1 181,1)	(947,7)
Інші витрати	2270	(1 801,6)	(1 409,8)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(18 150,6)	(21 068,1)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	7 798,6	4 873,7
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	7 798,6	4 873,7

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

ЕП Гай Ігор Віталійович
Людмила Вікторівна

Гай Ігор Віталійович

(ініціали, прізвище)

Софія Людмила Вікторівна

(ініціали, прізвище)

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди
ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "КАЛІНСЬКИЙ КЛЮЧ"	за ЄДРПОУ	2022 01 01
Територія <u>ХМЕЛЬНИЦЬКА</u>	за КАТОГТГ ¹	33409788
Організаційно-правова форма господарювання <u>приватне підприємство</u>	за КОПФГ	U Льв8020230070038916
Вид економічної діяльності <u>Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур</u>	за КВЕД	120
Середня кількість працівників, осіб <u>26</u>		01.11
Одиниця виміру: <u>тис. грн. з одним десятковим знаком</u>		
Адреса, телефон <u>-, с. КАЛІННЯ, КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ РАЙОН, ХМЕЛЬНИЦЬКА обл., 32354, Україна</u>		51588

I. Баланс на 31 грудня 2021 р.

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	25 088,6	26 461,2
первісна вартість	1011	30 437,7	34 023,8
знос	1012	(5 349,1)	(7 562,6)
Довгострокові біологічні активи	1020	1 273,6	1 535,2
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	20,1	20,1
Усього за розділом I	1095	26 382,3	28 016,5
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	17 719,2	20 688,6
у тому числі готова продукція	1103	5 278,1	6 654,7
Поточні біологічні активи	1110	749,3	787,5
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 000,8	4 430,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	37,3	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	934,3	1 501,6
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	22 440,9	27 408,5
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	48 823,2	55 425,0

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0,1	0,1
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	35 267,1	46 177,2
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	35 267,2	46 177,3
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	1 490,0	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	10 150,3	8 432,5
товари, роботи, послуги	1615	1 289,7	-
розрахунками з бюджетом	1620	531,9	798,4
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	3,1
Доходи майбутніх періодів	1665	-	13,7
Інші поточні зобов'язання	1690	94,1	-
Усього за розділом III	1695	13 556,0	9 247,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	48 823,2	55 425,0

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	36 316,8	25 413,2
Інші операційні доходи	2120	461,1	536,0
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	36 777,9	25 949,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(19 666,4)	(15 167,9)
Інші операційні витрати	2180	(2 572,0)	(1 181,1)
Інші витрати	2270	(1 446,4)	(1 801,6)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(23 684,8)	(18 150,6)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	13 093,1	7 798,6
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	13 093,1	7 798,6

Керівник _____ (підпис)

Головний бухгалтер _____ (підпис)

Гай Ігор Віталійович
 Віталійови
 ЄП Софіяк
 Людмила
 Вікторівна
 Гай Ігор Віталійович
 (ініціали, прізвище)
 Софіяк Людмила Вікторівна
 (ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "КАЛИНСЬКИЙ КЛЮЧ"	за ЄДРПОУ	2023	01	01
Територія ХМЕЛЬНИЦЬКА	за КАТОТТГ ¹	33409788		
Організаційно-правова форма господарювання приватне підприємство	за КОПФГ	UA68020230070038916		
Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	за КВЕД	120		
Середня кількість працівників, осіб 26		01.11		
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон - , с. КАЛИНЯ, КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ РАЙОН, ХМЕЛЬНИЦЬКА обл., 32354, Україна		51588		

1.Баланс на 31 грудня 2022 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	26 461,2	24 253,6
первісна вартість	1011	34 023,8	34 092,8
знос	1012	(7 562,6)	(9 839,2)
Довгострокові біологічні активи	1020	1 535,2	1 729,9
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	20,1	20,1
Усього за розділом I	1095	28 016,5	26 003,6
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	20 688,6	33 794,7
у тому числі готова продукція	1103	6 654,7	17 897,9
Поточні біологічні активи	1110	787,5	721,7
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4 430,8	5 575,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	91,3
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 501,6	3 372,1
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	27 408,5	43 554,8
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	55 425,0	69 558,4

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0,1	0,1
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	46 177,2	48 787,8
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	46 177,3	48 787,9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	8 432,5	20 109,3
товари, роботи, послуги	1615	-	508,2
розрахунками з бюджетом	1620	798,4	67,8
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	3,1	-
Доходи майбутніх періодів	1665	13,7	13,7
Інші поточні зобов'язання	1690	-	71,5
Усього за розділом III	1695	9 247,7	20 770,5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	55 425,0	69 558,4

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2022 _____ р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	28 064,7	36 316,8
Інші операційні доходи	2120	74,4	461,1
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	28 139,1	36 777,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(21 495,0)	(21 849,4)
Інші операційні витрати	2180	(3 325,9)	(2 575,9)
Інші витрати	2270	(366,8)	(1 442,5)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(25 187,7)	(25 867,8)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	2 951,4	10 910,1
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	2 951,4	10 910,1

Керівник _____

(підпис)

Головний бухгалтер _____

(підпис)

Гай Ігор Віталійович
 Віталійови
 ЄП Софіяк
 Людмила
 Вікторівна

Гай Ігор Віталійович

(ініціали, прізвище)

Софіяк Людмила Вікторівна

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Додаток Г. Характеристика ознак капіталу, Джерело: [56].

Ознака	Характеристика	Пояснення
Капітал	власний	це частка активів (майна) підприємства, яка формується за рахунок внесків засновників та власних коштів суб'єктів господарювання.
	залучений	це кошти, які залучаються для фінансування господарської діяльності підприємства на принципах строковості, повернення, платності, цільового використання.
З метою використання	виробничий	це кошти, які інвестовані в операційні активи підприємства для здійснення операційної його діяльності.
	позичковий	та частина капіталу, що використовується в процесі інвестування в грошові інструменти (короткострокові і довгострокові депозитні вклади в комерційних банках; в боргові фондові інструменти).
	спекулятивний	та частина капіталу, що використовується в процесі здійснення спекулятивних фінансових операцій, основаних на різниці в цінах.
За формою інвестування	фінансовий	(цінні папери, грошові кошти дебіторська заборгованість)
	матеріальний	(основні засоби, виробничі запаси)
	нематеріальний	(патенти, ліцензії, «ноу-хау»)
За об'єктом інвестування	основний	
	оборотний	
За формою перебування в процесі кругообігу	грошовий	капітал у грошовій формі авансується в конкретні фактори виробництва (засоби та предмети праці), перетворюючись у такий спосіб у виробничу форму.
	виробничий	виробничий капітал у процесі вироблення продукції поступово перетворюється в товарну форму.
	товарний	товарний капітал під час реалізації продукції перетворюється в грошовий капітал.
За організаційно-правовою формою	акціонерний	цей капітал формується на підприємствах, що створені у формі акціонерних товариств публічного та приватного типу.
	пайовий	цей капітал формується при створенні товариств з обмеженою відповідальністю.
	індивідуальний	цей капітал формується під час створення індивідуальних підприємств (сімейних)
За характером використання власниками	споживчий	це капітал, який пов'язаний з виплатою дивідендів, процентів; на покриття соціальних потреб підприємства і його працівників.
	нагромаджений	це капітал, до якого можна віднести нерозподілений прибуток звітного та минулого років.
За правовими нормами функціонування:	легальний	
	«тіньовий».	
За ступенем незалежності	постійний	цей капітал включає в себе власний капітал та довгостроковий позичений капітал.
	змінний.	цей капітал включає в себе короткостроковий позичений капітал